

Anamarija KURILIĆ
Odjel za povijest, Sveučilište u Zadru
Obala kralja Petra Krešimira IV, 2
HR-23000 Zadar
anamarija.kurilic@zd.tel.hr

LIBURNSKI ANTROPONIMI

U ovome se radu prvi put nakon gotovo pola stoljeća preispituje ukupan domorodački antroponimijski korpus antičke Liburnije. Koristeći se vlastitim istraživanjima i zaključcima niza znanstvenih prinosna drugih autora, autorica u liburnski antroponimijski korpus uključuje neka nova imena, a neka druga iz njega izbacuje. Korpus se prikazuje u dva popisa, od kojih jedan obuhvaća sigurna ili gotovo sigurna domaća imena ovoga prostora, a drugi ona koja su mogla pripadati i drugim imenskim područjima.

Cilj je ovoga rada sastaviti korpus liburnskih antroponima domorodačke, predrimske tradicije. Sva su imena poznata samo preko epigrafičkih spomenika i svako novo otkriće potencijalni je izvor novih imena ili potvrda onih već postojećih. Od vremena sastavljanja prvog (ujedno i jedinog!) korpusa liburnskih antroponima (Rendić-Miočević 1955 [1989]), prošlo je gotovo pola stoljeća, i u međuvremenu je ne samo narastao broj posvjedočenih liburnskih imena već je niz drugih doživio drugačije znanstvene interpretacije, već i od samoga Rendić-Miočevića, koji se u nizu radova bavio pitanjima antroponimije domaćeg stanovništva rimske provincije Dalmacije (v. Rendić-Miočević 1989: 623–890). Uz Rendić-Miočevića, boljem poznavanju antroponimije i imenskih sustava domorodačkog stanovništva Liburnije, uvelike su pridonijeli znanstveni prinosi R. Katičića [1976: 178 i d., gdje je i starija literatura), G. Alföldyja (1969; 1978), J. Untermanna (1961; 1970), B. Kuntić-Makvić (1996), A. Kurilić (1999, gdje je i starija literatura) i drugih.

Korpus liburnskih antroponima u ovome radu podijeljen je u dva popisa: jedan navodi ona imena koja su sigurno ili gotovo sigurno bila domorodačko imensko blago, a drugi ona imena koja jesu potvrđena na natpisima s područja Liburnije, ali im se ne može odrediti točna pripadnost, tako da su mogla pripadati podjednako nekom stranom i/ili liburnskom imenskom području.

Pripadnost prvom popisu određivala se na osnovi nekoliko kriterija:

- (1) ime je već dobro poznato na liburnskom imenskom području, i ne javlja se nigdje drugdje (npr. *Voltisa*, *Aetor*, *Ceumus/-a*);
- (2) ime se ne javlja nigdje drugdje, a potvrđeno je u domaćem imenskom obrascu, zajedno s drugim domaćim liburnskim imenima;
- (3) ime se ne javlja nigdje drugdje, ali njegova morfologija upućuje na pripadnost domaćoj liburnskoj antroponimiji;
- (4) objavljujući imena argumentirano su dokazali njegovu pripadnost domorodačkom imenskom blagu.

Kriteriji za određivanje imena s drugog popisa su sljedeći:

- (1) gentilicij koji je ograničene rasprostranjenosti, uglavnom na sjeverno-jadranskom imenskom području (kojemu pripada i ovo liburnsko; Katičić 1976: 179 gdje i starija literatura) i nalazi se u sklopu rimskog imenskog obrasca (npr. *C. Raecius Rufus*);
- (2) gentilicij koji morfološki može pripadati sjevernojadranskom imenskom području i ondje ima analogija, a nalazi se u sklopu rimskog imenskog obrasca (npr. *Q. Laepicus Bassus*);
- (3) domorodačko ime koje može pripadati i liburnskoj i riderskoj antroponimiji¹ (npr. *Verica*);
- (4) inače nepoznata imena koja se ne mogu pripisati točno određenom imenskom području.

Osim toga, iz oba popisa isključena su sva ona imena koja su dobro poznati latinski gentiliciji, bez obzira na to što se nalaze u imenovanjima osoba domaćeg liburnskog porijekla, osobito ako se nalaze u sklopu rimskog imenskog obrasca (npr.: *Clodia Turi f. Aeta*). Samim aktom stjecanja rimskog građanstva, novi građani stječu pravo imenovati se rimskim imenskim obrascem, čime ujedno i dobivaju gentilno ime (iako ima nekih naznaka da su ga mogli birati i sami), dok se

¹ Riderska antroponimija u osnovi pripada srednjodalmatinskom imenskom području (Katičić 1976: 180 gdje se navodi i starija literatura), no u nekim se pogledima uvelike razlikuje od ondje prevladavajućih standarda imenovanja, a vrlo je srodna liburnskom antroponimijskom sustavu. Odnos riderske i liburnske antroponomije zahtijeva zasebnu studiju koja se ne može provesti u okvirima ovoga rada.

domorodačka kolektivna imena² mogu očekivati samo u domorodačkim imenskim obrascima, i to u osoba koje ne raspolažu rimskim građanskim pravom, dakle poglavito u peregrina i latinskih građana (Kurilić 1999: 217 i d., nar. 220). Isključena su također i sva dobro poznata grčka/helenistička, latinska ili druga osobna imena/*cognomina*.

Stoga se ovdje ne nalaze neka imena koja su bila uvrštena u Rendić-Miočevićev korpus (1955[1989]: 713–75): Aeia i Aet(ria?),³ Andes,⁴ Blandus,⁵ Crapus,⁶ Dabalus,⁷ Iaefus,⁸ Ieta,⁹ Iulitta,¹⁰ Liccaeus,¹¹ Matto,¹² Nama,¹³ Nebris,¹⁴ Oca,¹⁵ Paetilius,¹⁶ Panes,¹⁷ Seia,¹⁸ Sentius,¹⁹ Sura,²⁰ Titius,²¹ Trosia,²² Tytulius,²³

² Izraz "gentilno ime" ovdje se odnosi samo na latinske gentilicije, dok "kolektivno ime" označava ona domorodačka imena koja nisu niti osobna imena niti patronimi a nalaze se u položaju koji odgovara gentiliciju u rimskom sustavu imenovanja. Takva su imena u literaturi bila nazivana još i "prezimana", "rodovska imena", "obiteljska imena", a ponekad i "gentilna imena", ali budući da svaki od tih izraza ima specifične konotacije, a mi još uvijek ne znamo njihovu pravu narav (iako su najvjerojatnije bila obiteljska, ali tom se pitanju valja posvetiti mnogo studioznije nego što je to ovdje moguće), radije ih određujem općenitijim i neutralnijim izrazom "kolektivno ime".

³ Imena su pogrešno pročitana; oba valja čitati Aeta (v. ovdje bilj. 32 i 33).

⁴ I sam Rendić-Miočević (1955[1989]: 713, 716) ime određuje kao strano (tj. japodsko); v. i Katičić 1963: 263-264.

⁵ Ime je svugdje rasprostranjeno, naročito u keltskim provincijama (Alföldy 1969: 165, s.v. Blandus).

⁶ Ime je pogrešno pročitano na ninskom natpisu *CIL* 3, 2979 + str. 1037; osobnom inspekcijom natpisa osvjedočila sam se da ono glasi Crispus, koje je dobro poznato latinsko ime (Kajanto 1961: 223). Zahvaljujem kolegici M. Kolega, kustosici područne zbirke u Ninu (Arheološki muzej u Zadru), koja me je upozorila na to.

⁷ Ime je poznato s jednog natpisa mornara rimske ratne mornarice (*ILJug* 2956). Nije nigdje drugdje poznato, te se smatra ilirskim (Alföldy 1969: 184, s.v. Dabalus). No, najvjerojatnije se radi o panonsko-delmatskom imenu, budući da je pokojni mornar kojemu kolega Dabalus postavlja nadgrobni spomenik bio panonskog porijekla; v. Kurilić 1999: spomenik AK 1988.

⁸ Ime nije bilo dobro pročitano; v. ovdje bilj. 112.

⁹ Ime nije bilo dobro pročitano; treba ga čitati Aeta; v. ovdje bilj. 112.

¹⁰ Ime je latinsko (Kajanto 1961: 129, 171), ali je u domaćoj literaturi prevladavalo mišljenje da je epihorsko (v. kod Nedved 1992: 233-234, nr. 109 = Iulitta).

¹¹ Ime pripada srednjodalmatinskom imenskom području, i to onome panonskome (Katičić 1976: 181), te je ovaj mornar najvjerojatnije bio panonskog porijekla; v. Kurilić 1999: spomenik AK 1988.

¹² Ime je keltsko (Alföldy 1969: 241, s.v. Matto; za rasprostranjenost imena na keltskim područjima, v. *O.P.E.L.* III: 66).

¹³ Ovaj gentilicij nije sačuvan u cijelosti (*[-n]ama*, v. *ILJug* 2913). Ne može se pretpostaviti kako je glasio (jedino mi poznato ime takva završetka nije gentilicij, već muško osobno ime Zinama, dva puta potvrđeno u Meziji; v. Mócsy et alii 1983: 329 – index inversus; *O.P.E.L.* IV: 190).

¹⁴ Ime je grčko (Nedved 1992: 239, nr. 133 = Nebris).

¹⁵ Ime s natpisa *CIL* 3, 3148=10131 pogrešno je pročitano; valja čitati Ocla(tinus?); v. Kurilić 1999: spomenik AK 2341 (usp. Alföldy 1969: 255, s.v. Oclatinus).

¹⁶ Ime je latinski gentilicij (Alföldy 1969: 108, s.v. Petillius/Petilius).

Veius,²⁴ Velsouna,²⁵ Vendo²⁶ i Verica.²⁷

Nadalje, u liburnski se korpus ne mogu uvrstiti niti imena zabilježena na jednom natpisu iz Medviđe (*CIL* 3, 9929a): Buzetius, [—]miena(?), Gellus(?), Sex(tus?), Titus(?), Turatius(?),²⁸ kao ni nepostojeće kolektivno ime *Tituvius.²⁹

S druge strane, liburnski je korpus domaćih antroponima obogaćen većim brojem imena nepoznatih u Rendić-Miočevićevom popisu (1955[1989]: 713–75):

¹⁷ Ime pripada srednjodalmatinskom imenskom području (Katičić 1976: 180), i to onome delmatskome, kako ističe i sam Rendić-Miočević (1955[1989]: 716).

¹⁸ Seius je svugdje rasprostranjen latinski gentilicij; Alföldy 1969: 118, s.v. Seius.

¹⁹ Sentius je svugdje rasprostranjeni latinski gentilicij; Alföldy 1969: 119, s.v. Sentius.

²⁰ Ime je rasprostranjeno na raznim područjima (Alföldy 1969: 303, s.v. Surus). I sam Rendić-Miočević (1955[1989]: 716) ime Sura pripisuje općeilirskom, a ne liburnskom, imenskom fondu.

²¹ Titius je jedan od vrlo čestih latinskih gentilicija; Alföldy 1969: 127, s.v. Titius.

²² Gentilno ime Trosius vrlo je često u sjevernoj Italiji, a drugdje se javlja tek sporadično (Alföldy 1969: 129, s.v. Trosius). Po Alföldyju (nav. mj.), ime bi bilo venetsko (usp. ovdje, bilj. 43), no Untermann (1961) ga uopće ne spominje u svojoj monografiji o venetskim imenima, kao ni ikakva njemu srodna imena.

²³ Ime se smatra ilirskim (Alföldy 1969: 316, s.v. Tytulius), no najvjerojatnije je pripadao srednjodalmatinskom imenskom području, s obzirom na Titulijev patronim Panes (za ovo ime v. Katičić 1963: 271 i d.).

²⁴ Ime se javlja u patronimu mornara panonskog porijekla (Kurilić 1999: spomenik AK 1988).

²⁵ Ime je pogrešno pročitano; valja čitati Volsouna (Alföldy 1969: 331, s.v. Volsouna).

²⁶ Žensko osobno ime Vendo karakteristično je za srednjodalmatinsko imensko područje (Katičić 1963: 279; 1964: 31; 1976: 180). Vrlo je često u delmatskom Rideru (*de facto* većina svih potvrda potječe iz Ridera i Municipija S. [Pljevlja], usp. Katičić nav. mjesta; Rendić-Miočević 1971: 791 i d.), te je vjerojatno i ta djevojka porijeklom bila Delmatka iz Ridera (slično i Rendić-Miočević 1971[1989]: bilj. 43 na str. 798).

²⁷ Ime nije nigdje drugdje poznato (Alföldy 1969: 135, s.v. Verica; *O.P.E.L.* IV: 158). S obzirom na rasprostranjenost osobnih imena Vendo i Tritus, koja se također javljaju u imenovanju ove osobe (Vendo Verica Triti f.; *ILJug* 206) to se kolektivno ime najvjerojatnije mora dodati korpusu riderskih imena (usp. ovdje, prethodnu bilj. i bilj. 141), kod kojih su također dobro potvrđena i kolektivna imena završetka na -icus (Rendić-Miočević 1971[1989]: 786–788).

²⁸ Ovaj fragmentarno sačuvani natpis očuvan nam je samo preko rukopisne predaje, što silno otežava mogućnosti zadovoljavajuće interpretacije njegova sadržaja (za razne pokušaje tumačenja v. Kurilić 1999: spomenik AK 2380, gdje se i ispravlja čitanje Agellus [Alföldy 1969: 144, s.v. Agellus] u Gellus). Na njemu je spomenuto više osoba, kojima nije uvijek moguće identificirati imena i obrasce. Vjerojatno je nekoliko osoba pripadalo porodici Buzetius (Alföldy 1969: 67–68, s.v. Buzetius, svo četvero s ovoga natpisa nedvojbeno određuje kao Buzetije), no to sa sigurnošću možemo tvrditi samo za jednu (*Buzetia [—]miena Gelli(?) f.*); još su dvije osobe vrlo vjerojatno također bili *Buzetii* (*Tito [Buze]tiae, Sex(to?) Buzetiae*), dok je za osobu [— *Buze? ili Tura?]tius Titi f.* podjednako moguće da je pripadala porodici *Buzetius* kao i onoj *Turatius(?)*, koje se obje spominju na ovom natpisu. Već je Katičić (1963: 265; 1964: 29) ime Buzetius uvrstio u srednjodalmatinsku imensku skupinu (u kojoj se javljaju osobna imena *Beuzas, Busio*), i to u japodski a ne liburnski imenski korpus (usp. Čače 1985: 113 i d., nar. bilj. 194 na str. 174). S obzirom na to, i na mjesto nalaza spomenika – na rubnom području Liburnije, ako ne i izvan nje – i ostala imena zabilježena na ovom natpisu imaju se smatrati neliburnskima.

²⁹ V. ovdje, bilj. 68.

[?]azicicus(?), Aeta, Apulus, Camunia, Clausus, Clenus, Clesta, Colatina, Fata, Hospos(?), Labia(v)us(?), Lastimeis, Novens(?), Oplinocus, Titamoca, Toruca, Tresina, Volscus, Volses i Volt[—](?) (v. Popis 1).

POPIS 1: Sigurno ili gotovo sigurno liburnska imena

(Ako se ime nalazi u Rendić-Miočeviću popisu /1955[1989]: 713–716/, tada to ovdje nije posebno napomenuto; ako ga nema, tada je ime podcrtano. Kapitalom su označena kolektivna imena, a minuskulom osobna imena.)

[?]AZICICUS(?) (2)	Burnum (2): [...]azicico / [... ..], Apulo / [... ..]co Aetoris f. (ILJug 852). ³⁰
ACAICA (1)	Albona (1): <i>Acaica Hoia</i> (ILJug 2912).
Acirrius (1)	Corinium (?) (1): <i>C. Iulio Ceuni f. Acirrio</i> (CIL 3, 2900). ³¹
<u>Aeta</u> (5)	Aeta: Aenona (1): <i>Aet(a) Rosc(ia?) Turi f.</i> (CIL 3, 14322.5), ³² Varvaria (3): <i>Veturiae Ae{i}(t)ae</i> (ILJug 869); ³³ <i>Volusiae M. f. Aet(ae?)</i> (Kurilić 1993: 89 i d.); [<i>A?</i>] <i>Jeta Aeronia C. f.</i> (ILJug 822), Asseria (1): <i>Clodia Turfi f.] Aeta</i> (neobjavljeno, M. Glavičić, u tisku). ³⁴
Aetor (9)	Aenona (2): <i>C. Iulius Ceuni f. Ser(gia tribu) Curticus Aetor</i> (ILJug 215); <i>C. Ennio Oepli f. Aetori</i> (ILJug 908), Aenona (?) (1): <i>C. Iulius C. f. Ser. Aetor</i> (CIL 3, 3158) ³⁵ , Asseria (2): [<i>—?</i>] <i>Aetori</i> (CIL 3, 15032); <i>Aetoris et Ceuni Vadicis</i> (ILJug 207), Varvaria (2): <i>C. Veronius Aetor</i> (ILJug 869); <i>T. Queresio Aet. f.</i> (Kurilić 1993: 89 i d.), Burnum (1): <i>Apulo / [... ..]co Aetoris f.</i> (ILJug 852), Scardona (1): [<i>— Opiu(??)]s [Aet]oris f.(?) [C]aenus</i> (ILJug 201).

³⁰ Ime nose dvije osobe, vjerojatno dva brata, zabilježena na jednom te istom spomeniku.

³¹ Iako samo mjesto nalaza nije točno poznato (vjerojatno Kašić ili neposredna okolica), i CIL 3, 2900 i G. Alföldy (1969: 129, s.v. T-ullius/Tullius), natpis nedvojbeno smještaju na karinski teritorij. Naprotiv, B. Nedved (1992: 163 i d.) drži da je pripadao teritoriju kolonije lader, ali bez detaljnije argumentacije. Sam zemljopisni smještaj Kašića upućuje na to da je natpis ipak pripadao karinskom (eventualno možda nadinskom?) teritoriju.

³² D. Rendić-Miočević (1955 [1989]: 718) imenovanje razrješava kao Aet(ria?) Rosci(a?) Turi filia, ili Aet(ria) Rosc(i) Turi f., no, s obzirom na novije spoznaje o imenu Aeta, pokratu Aet. bi nesumnjivo trebalo čitati Aet(a), a sami imenski obrazac valja razriješiti kao *Aet(a) Rosc(ia) Turi f.*

³³ Ime se je dugo vremena čitalo Aeia, i tako ga uvrštava Rendić-Miočević (1955[1989]: 713), no u novije je vrijeme dokazano da ga valja čitati Aeta (Kuntić-Makvić 1996: 167; v. i ovdje, bilj. 112).

³⁴ Zahvaljujem kolegi Glavičiću na ljubaznosti što mi je dopustio koristiti se podacima s dva još neobjavljena natpisa iz Aserije (u tisku).

³⁵ Mjesto nalaza ovog natpisa je nepoznato; CIL 3, 3158 smatra da bi mogao potjecati sa salonitanskog prostora i uvrštava ga među "Dalmaticae incertae", a Alföldy (1969: 32, 143, ss.vv. Iulius, Aetor) smatra da je nesumnjivo potjecao s ninskog područja.

- Aplus** (3+1) (Aplus):³⁶ **Asseria** (1): *Vadica Apli f. Titua* (ILJug 207), **Varvaria** (1): [—
—]ia Apli f. [Sec?]unda (CIL 3, 9881), **Nedinum** (1): [— A?]pli f. (CIL
3, 15043 = ILJug 2874);
(Apius ili Aplus?): **Clambetae** (Cvijina gradina) (1): *Apio* (ili *Aplo?*) (ILJug
2858).
- Apulus** (1) **Burnum** (1): *Apulo / [... ..]co Aetoris f.* (ILJug 852).
- BONINUS** (1) **Albona** (1): *Geminus Boninus Hostiducis (filius)* (CIL 3, 10075).
- Camines(?)** (1)³⁷ **Asseria** (1): *Volltisa Caminis l.* (ILJug 856)
- CAMUNIA** (1)³⁸ **Nedinum** (1): [?] *Camunia* (Kurilić 1993a: 68 i d.).
- C(a)eunus** (17) **Caenus: Scardona** (1): [— *Opiu(??)]s [Aet]oris f.(??) [C]aeunus* (ILJug
201);
Ceunus/-a: Aenona (4): *Ennia C. f. Ceuna* (ILJug 908); *Iulia Ceuni f.
Luculla, Veturiae Ceuni f. Paullae* (ILJug 214); *C. Iulius Ceuni f. Ser(gia
tribu) Curticus Aetor* (ILJug 215), **Corinium** (1): *Calpurnia C. f. Ceuna*
(CIL 3, 2891),³⁹ **Corinium(?)** (1): *C. Iulio Ceuni f. Acirrio* (CIL 3, 2900),⁴⁰
Asseria (2): *Rubria Ceuni f. Pola* (ILJug 868); *Aetoris et Ceuni Vadicis*
(ILJug 207), **Nedinum** (3): *Calpurnia C. f. Ceuna* (CIL 3, 2857);⁴¹ *C. Iulius
Picusi f. Ceunus* (CIL 3, 2859); *Ceuna Trosia* (CIL 3, 9963), **Varvaria** (1):
Darmoca Ceunae l. Secunda (ILJug 828);
Ceuna(?): **Corinium**(1): [—]ae *Ceu[nae]* (CIL 3, 2892);
Ce(u)nus(?): **Varvaria** (1): *Ce(u)no* (ILJug 869);
Κευνος(?): **Varvaria** (2) *Κευνου*; *Κευνου* (Kuntić-Makvić 1998, 243 i d.)⁴²
(Clausus): **Aenona** (1): *Rufus Clausi* (CIL 3, 14322.12).
- Clausus** (1)⁴³

³⁶ Ime je u sva ova tri slučaja potvrđeno samo u genitivnom, a ne i u nominativnom obliku.

³⁷ Ime je poznato samo u genitivnom obliku *Caminis*.

³⁸ Ime se ovdje javlja prvi put, no nema sumnje da ga nosi Liburnka, odnosno da pripada domorodačkom imenskom fondu (v. Kurilić 1993a: 75 i d.).

³⁹ Ova je Ceuna možda je ista osoba kao ona s nadinskog natpisa CIL 3, 2857 (v. ovdje, bilj. 41).

⁴⁰ Za mjesto nalaza v. ovdje, bilj. 31.

⁴¹ Možda je to ista osoba kao ona s karinskog natpisa CIL 3, 2891 (v. ovdje, bilj. 39).

⁴² Ime je zabilježeno dva puta u genitivnom obliku (nominativni se oblik restituira u *Κευνος) na jednom grčkom natpisu iz Varvarije, koji se datira u razdoblje prije uspostave rimske vlasti u Dalmaciji (Kuntić-Makvić 1998, 243 i d.).

⁴³ Ime je poznato samo u genitivnom obliku i ovo je za sada jedina njegova potvrda. Ne javlja se nigdje drugdje (Mócsy et alii 1983: 81; nemaju ga ni Rendić-Miočević 1955[1989]: 713; Katičić 1964: 27; usp. Untermann 1961: 193 [index]; Križman 1991: 83). Alföldy (1969: 178, s.v. Clausus) smatra da ime može biti venetsko, ali i ilirsko. Valja napomenuti da Alföldyjevo korištenje izraza "venetski" u osnovi znači "sjevernojadranski", odnosno "liburnski" ako se odnosi na liburnska domorodačka imena (Untermann 1970; Alföldy 1978: 127 i d.). Učestalost imena na Cl-, koja se javljaju samo na prostoru Liburnije, a drugdje uopće ne ili rijetko (usp. ovdje, bilj. 44–47), snažan je indikator za to da ta skupina imena pripada liburnskom domorodačkom imenskom fondu.

<u>Clenus</u> (1+1?) ⁴⁴	(Clenus): Curicta ins. (Baška) (1+1?): [—i]cus Cleni f.; [—ic?]us Cleni f. (ILJug 944). ⁴⁵
<u>Clesta</u> (1) ⁴⁶	Crexi ins. (Beli) (1): [—]a Sex. f. Clesta (CIL 3, 10147).
CLITICUS (?) (1) ⁴⁷	Albona (1): <i>Sexto Clitici</i> (CIL 3, 10079).
<u>Colatina</u> (1) ⁴⁸	Flanona (1): <i>Aquillia Q. f. Colatina</i> (CIL 3, 3032).
CURTICUS (2)	Aenona (2): [—?—?] <i>Curtic(us) Ser(gia tribu?)</i> [—?—?] (CIL 3, 14322.3); <i>C. Iulius Ceuni f. Ser(gia tribu) Curticus Aetor</i> (ILJug 215).
Dumma (1)	Nedinum (1): [<i>P</i>]upillor(um) <i>Moicorum liberta Dumma</i> (CIL 3, 2858).
<u>Fata</u> (1)	Curicta ins. (Baška) (1): [— V]olsonis f. <i>Fatae</i> (CIL 3, 13296).
Germus (2)	Germus/a: Albona (1) <i>Sex. Gavilio Sex. f. Cla. Germa</i> (CIL 3, 3054), Iader (1): <i>Corneliae C. l. Germe</i> (Nedved 1992: 158 i d., br. 90; 230, br. 92).
Granp(icus?) (1) ⁴⁹	Curicum (1) <i>Turus Patalius Granp. Opa(vi) f.</i> (CIL 3, 13295).

⁴⁴ Ime je poznato samo u genitivnom obliku i patronimskoj funkciji u imenovanju dviju osoba s istog natpisa. Niti se ovo ime ne javlja nigdje drugdje (v. literaturu iz prethodne bilješke; Alföldy 1969). U obliku Cleno jednom je potvrđen u Venetiji (Opitergium, CIL 5, 2018), a u obliku Clenas na Samotraci (AE 1947, 3). Šteta što je tako malo sačuvano od imenovanja, jer pretpostavljeni sufix -icus s ovoga krčkog natpisa upućuje na domaću tvorbu kolektivnog imena. Imena na Cl- poznata su u liburnskom imenskom sustavu, što zajedno s potvrdom srodnoga imena na venetskom prostoru i sufixom -icus na ovome natpisu, upućuju na to da ime svakako valja uvrstiti u liburnski (ali i sjevernojadranski) domorodački imenski korpus.

⁴⁵ Patronim *Cleni f.* može se odnositi na samo jednu osobu, ali možda čak i na dvije (usp. ovdje, s.v. C(a)jeunus, Aenona, ILJug 214, dvije osobe, majku i kći, koje nose isti patronim).

⁴⁶ Rendić-Miočević (1955[1989]: 713) ne uvrštava ovo ime u liburnski antroponimijski korpus; Alföldy (1969: 179, s.v. Clesta) ga, s obzirom na mjesto nalaza, smatra domorodačkim u Liburniji, i uspoređuje ga s liburnskim domaćim imenom Vescleves. Ime svakako valja uvrstiti u liburnski antroponimijski fond, jer su u njemu već potvrđena imena na Cl- (usp. ovdje, bilj. 43), da su na Cresu domorodačka imena česta na natpisima te da se ime ne javlja nigdje drugdje osim ovdje (Mócsy et alii 1983: 81).

⁴⁷ Ime *Cliticus* obično se tumači kao osobno ime: tako misli D. Rendić-Miočević (1955 [1989]: 713 i bilj. 8 na str. 726, koji ga smatra stranim imenom na liburnskom prostoru), a vjerojatno slijedeći ga, i G. Alföldy (1969: 179, 296-297), slično i J. Untermann (1961: § 151, osobito str. 104). Imenski obrasci osoba domaćih imena s ostalih labinskih natpisa (npr. CIL 3, 3053; CIL 3, 3058; CIL 3, 10070; ili CIL 3, 10075) koji ipak, za razliku od Sextovoga, imaju i filijaciju, odlučno govore u prilog interpretacije imena *Cliticus* kao kolektivnoga, pri čemu bi Klitik bio imenovan obrascem "osobno ime" + "gentilicij" (**Sextus Cliticus*). Takvu tezu podupire i sufix -icus u imenu *Cliticus*; usp. Kurilić 1999: spomenik AK 2438.

⁴⁸ Rendić-Miočević (1955[1989]: 713) ne uvrštava ovo ime u liburnski antroponimijski korpus; Alföldy (1969: 179, s.v. Colatina) ga smatra domorodačkim imenom. Ime *Colatina* je poznato samo s ovoga natpisa i nije potvrđeno nigdje drugdje (Mócsy et alii 1983: 84), te ga se može smatrati domaćim liburnskim imenom, s obzirom na mjesto nalaza i prisutnost domorodačkih imena na nekim drugim labinskim natpisima. U tom pogledu možda može biti indikativan i sufix -ina, prisutan u tvorbi domorodačkih imena sjevernojadranskog imenskog područja, doduše, češće kod kolektivnih nego osobnih imena (Untermann 1961: 85 i d.). Za eventualnu povezanost ovog imena s latinskim *Oculatius/Oculatinus* i njihovim inačicama v. ovdje bilj. 120.

⁴⁹ Uloga ovog imenskog elementa u imenovanju još uvijek nije jasna: Rendić-Miočević (1955[1989]: 713) drži da se radi o imenu koje je nekad imalo funkciju kolektivnog imena, ali ju u

(H)oia (2+1?)	Hoia: Albona (1): <i>Acaica Hoia</i> (ILJug 2912); Oia: Corinium (1): <i>Iuliae C. f. Oiae</i> (CIL 3, 2895); [—]oia(?): Burnum (?) (Biskupija kod Knina) (1?): <i>[-]oiae</i> (CIL 3, 14321.30). ⁵⁰
<u>Hospos</u> (?) (2) ⁵¹	(Hospos): Curicum (2): <i>Venetus Lastimeis Hosp. f.</i> (CIL 3, 13295); <i>Turus Livius Hospotis f.</i> (Starac 2000: 22).
Hosti(i)dux (2) ⁵²	(Hostiidux): Albona (1): <i>[.?]us Hostii[d]uces f. Volso</i> (CIL 3, 3053); (Hostidux): Albona (1): <i>Geminus Boninus Hostiducis (filius)</i> (CIL 3, 10075).
<u>Labia(v)us</u> (?) (1) ⁵³	Nedinum (1): <i>T. Octavius C. f. Labia(v?)us</i> (neobjavljen – v. Kurilić 1999: spom. AK 2877).
Lambicus (1) ⁵⁴	Albona (1): <i>Ti. Gavillius C. f. Clau. Lambicus</i> (CIL 3, 3047).
<u>LASTIMEIS</u> (1) ⁵⁵	Curicum (1): <i>Venetus Lastimeis Hosp. f.</i> (CIL 3, 13295).

ovom konkretnom imenovanju više nema. Drugi misle da se radi o kognomenu osobe imenovane sustavom *tria nomina*, pri čemu bi Turus funkcioniralo kao *praenomen*, a Granp. kao *cognomen* (CIL 3, 13295), no taj mi se prijedlog ne čini uvjerljivim s obzirom na vrlo ranu dataciju natpisa, u kasnorepublikansko doba (oko sredine 1. st. pr. Kr.; usp. CIL 3, 13295; Medini 1969: 50; Margetić 1987: 171), kada *tria nomina* nisu bila standardni sustav imenovanja niti u samoj Italiji (usp. Salomies 1987: 277 i d., nar. 304–305; Kajava 1994: 17, 27 i d., nar. 31) a kamoli kod domorodačkog stanovništva provincija (usp. Alföldy 1969: 27; Rendić-Miočević 1955[1989]: 717; Križman 1991: 182). Ime se možda radije treba promatrati kao počasno ime familije Patalius, ili možda kao navod djedova imena – **Granp(ici?) (nepos)*. Turus je bio istaknuta osoba u domorodačkoj zajednici (usp. Kurilić 1999: 144), te se lako može zamisliti da je takav njegov položaj bio dodatno istaknut i u imenskom obrascu dodavanjem bilo kojeg od ova dva predložena imenska elementa. Čak se i tako obogaćeno imenovanje lako može uklopiti u domorodački sustav imenovanja osobno ime + kolektivno ime + patronim koji je bio uobičajen kod Liburna već na najranijim potvrđenim natpisima (s početka 1. st. po Kr., ako ne i prije; v. Kurilić 1999: 84 i d.).

⁵⁰ Na vrlo malome ulomku natpisa u prvome sačuvanom retku stoji [—]OIAE, što se, među ostalim, može tumačiti i kao [—] Oiae(?) ili [—] H?oiae(?).

⁵¹ Puno ime poznato je samo u genitivnom obliku – *Hospotis* (na novom natpisu iz Krka, usp. Starac 2000: 22). Nominativni sam oblik sklonija rekonstruirati kao **Hospos*, a ne **Hospes*, s obzirom na sklanjanje liburnskog imena *Voltes* koje u genitivnom sufiksu čuva -e- (*Volsetis*), analogno kojemu bi trebalo očekivati da bi **Hospes* u genitivu glasio **Hospetis*. Ime sigurno pripada liburnskom imenskom korpusu, s obzirom na to da se nalazi u domorodačkom imenskom obrascu i u okružju liburnskih domaćih imena.

⁵² Ime je poznato samo u genitivnim oblicima.

⁵³ Ime nije poznato nigdje drugdje, niti u obliku *Labiaus*, niti *Labiavus*, te, uzevši u obzir činjenicu da se javlja na natpisu na kojemu je spomenuta i jedna osoba liburnskog porijekla, te da sâm *Labia(v)us* nosi gentilicij *Octavius*, koji je čest u imenovanju nadinskih Liburna, i ovo bi ime trebalo uvrstiti u korpus liburnskih domaćih imena.

⁵⁴ Rendić-Miočević (1955[1989]: 713) smatra ga stranim imenom na liburnskom području. Međutim, u ovom obliku ime nije nigdje drugdje poznato (*O.P.E.L.* III: 18), a u Liburniji ga nosi labinski magistrat, pripadnik familije *Gavilii*, koja se smatra domorodačkog porijekla (Alföldy 1969: 87, s.v. *Gavillius*). Untermann (1961: 77, 176 i d. i K1) ga uključuje u sjevernojadransko imensko područje, kao nekadašnje kolektivno ime koje je postalo osobno.

⁵⁵ Ime se uvrštava u korpus liburnskih imena s obzirom na mjesto nalaza, te na domorodački imenski obrazac i domaće imensko okružje.

Loiscus (1)	Albona (1): <i>Sex. Ceionius Voltimesis f. Claud(ia) Loiscus</i> (CIL 3, 10070).
MALAVICUS (1)	Arba (1): <i>L. Baebio Opiavi f. Ser(gia) Oplo Malavico</i> (CIL 3, 10121).
MAMAESTER(??) (1+1?) ⁵⁶	Mamaester/-tra(?): Asseria (1+1?): <i>Tito Mamaestro Prisca fratri p(osuit)</i> (ILJug 864).
MARICA (1)	Iader (Biograd n/m) (1): <i>Marica C. [f. Se]cunda</i> (CIL 3, 2855).
Menda (1)	Apsorus (1): <i>Mendae Opiae</i> (CIL 3, 3144).
MOICUS (1+2?) ⁵⁷	(Moicus): Nedinum (1+2?): <i>[P]Jupillor(um) Moicorum liberta Dumma</i> (CIL 3, 2858).
<u>Novens</u> (?) (1) ⁵⁸	(Novens): Curicum (1): <i>Volses Oplinocus Noventi f.</i> (Starac 2000: 22).
O(e)plus (7+2?)	Oeplus/-a: Corinium (2): <i>Oppiae Oepli f. Voltisae; Calpurniae C. f. Oeplae</i> (CIL 3, 2891), Corinium (?) (1): <i>Tullia Oepli f. Voltisa</i> (CIL 3, 2900), ⁵⁹ Aenona (1): <i>C. Ennio Oepli f. Aetori</i> (ILJug 908); Oplus: Arba (2): <i>L. Baebio Opiavi f. Ser(gia) Oplo Malavico; Seiae Opli f. Tertulae</i> (CIL 3, 10121), Apsorus (1): <i>M. Aurelius Opli f.</i> (CIL 3, 10138), Pannonia (Kömlöd) (1?): <i>Oplus Laepocus Volsetis f.</i> (CIL 3, 3322); ⁶⁰ [Oeplus?], [Oplus?]: Nedinum (1?): <i>[-?] Baebio [O(e)pli? f.(?) —]</i> (CIL 3, 14001=14322.7). ⁶¹

⁵⁶ *Mamaestro* se u dosadašnjoj literaturi obično tumači kao domorodačko kolektivno ime, koje u nominativu glasi **Mamaester* (Rendić-Miočević 1955 [1989]: 713; usp. Alföldy 1969: 97, s.v. *Mamaester*). I. Fadić (1990: 240) tumači ga kao rimski gentilicij koji se može pripisati autohtonom stanovništvu. Od ukupno poznatih mi nešto manje od 100 imena s područja europskog dijela Carstva a koja završavaju na -er (usp. Mócsy et alii 1983: 339–340 – index inversus), sva su takva imena kognomina, osim jednog gentilicija – Meter (Metra). Taj je gentilicij poznat preko samo pet potvrda, i to s dva natpisa, od kojih je jedan iz Histrije (s porečkog agera, CIL 5, 401) a drugi iz Trsta (CIL 5, 618); usp. Schulze 1966: 295–296; O.P.E.L. III: 80. S obzirom na to, i na srodnosti u domorodačkoj antroponimskoj građi Histrije i Liburnije, ime valja smatrati liburnskim kolektivnim imenom. U tom slučaju, ime su nosile dvije osobe, brat i sestra, pri čemu bi se u sestrinu imenovanju ono iščitavalo iz bratovoga. Ipak, sve dok neki novi nalaz ne potvrdi ili opovrgne ovaj zaključak, ne smije se potpuno ispustiti iz vida mogućnost da je ime funkcioniralo kao osobno ime ("kognomen"), poput velike većine ostalih imena na -er, a da je puno imenovanje osobe s ovog natpisa bilo *Tit(i)us Mamaester* (ili čak **Mamaestrus* – naime, dativni oblik *Mamaestro* mogao je nastati kako od jednog tako i od drugog nominativnog oblika).

⁵⁷ Ime, koje je za sada poznato samo u genitivu množine, nosi jedna oslobođenica i, posljedno, njezina, najmanje dva, maloljetna patrona, od kojih je i dobila ime.

⁵⁸ Ime je poznato samo u genitivnom obliku Noventi. Budući da se nalazi u domorodačkom imenskom obrascu i u okružju domaćih liburnskih imena, nesumnjivo i ono pripada domaćem liburnskom imenskom blagu.

⁵⁹ Za mjesto nalaza v. ovdje, bilj. 31

⁶⁰ Ovaj Oplus mogao bi podjednako biti liburnskog ili histarskog podrijetla, sudeći po prostornoj rasprostranjenosti nekih imenskih elemenata iz njegova imenovanja (Kurilić 1993a: 73–74).

⁶¹ Rekonstrukcija patronima vrlo je nesigurna. Moguće početno slovo imena sličnije je slovu O oštećenoga desnoga dijela kružnice nego C; naravno, ne može se isključiti mogućnost da je slovo pripadalo filijaciji *Q. f.*, no, s obzirom na prikaz teksta u CIL 3, 14322.7 i na učestali nomen *Baebius* kod liburnskog domorodačkog stanovništva (Alföldy 1969: 65, s.v. *Baebius*; usp. Kurilić 1999: 170), sklonija sam u ovim ostacima vidjeti neki od domaćih liburnskih imena u patronimu (i to radije Oplus ili Oeplus, nego Ceunus) nego latinsku filijaciju.

Oia (v. Hoia)	
Opiavus (3)	Opiavus/-a: Arba (1): <i>L. Baebio Opiavi f. Ser(gia) Oplo Malavico</i> (CIL 3, 10121), Curicum (1): <i>Turus Patalius Granp. Opi(vi) f.</i> (CIL 3, 13295), Corinium(?) (1): <i>Oppiae Q. f. Opiavae</i> (CIL 3, 2900). ⁶²
<u>OPLINOCUS</u> (1) ⁶³	Curicum (1): <i>Volses Oplinocus Noventi f.</i> (Starac 2000: 22).
OPLICA (1)	Crexi ins. (Beli?) (1): <i>Volsounae Oplicae Pl[a]etoris f.</i> (CIL 3, 3149).
Oplus – v. O(e)plus	
PASINA (1)	Asseria (1): <i>Pasinae Q. f. Voltisae</i> (ILJug 207).
PASSIENUS (2)	Passienus/-a: Aenona (2): <i>P. Passienus [—]; Passienae [Volt]issa[e]</i> (ILJug 910).
PATALIUS (1)	Curicum (1): <i>Turus Patalius Granp. Opi(vi) f.</i> (CIL 3, 13295).
Picusus (1) ⁶⁴	(Picus): Nedinum (1): <i>C. Iulius Picusi f. Ceunus</i> (CIL 3, 2859).
Plaetor (1)	Crexi ins. (Beli?) (1): <i>Volsounae Oplicae Pl[a]etoris f.</i> (CIL 3, 3149).
Potisus (1)	Aenona (1): <i>Vetillius N(?) Volsi Potisus</i> (CIL 3, 2985).
R(a)ecus (3) ⁶⁵	(Raecus): Crexi ins. (Beli?) (1): <i>Q. Fonteius Raeci f.</i> (CIL 3, 3149), Nedinum (1): <i>[C. Octavi(i)??] Raeci f[ilii?]Tur[i-?]</i> (neobjavljen; v. Kurilić 1999: spom. AK 2877); Recus: Nedinum (1): <i>Recus Sentius</i> (CIL 3, 9958).
Sextus (2)	Sextus/-a: Albona (1): <i>Sexto Clitici</i> (CIL 3, 10079), ⁶⁶ Nedinum: Sexta Lartia (neobjavljen, v. Kurilić 1999: spom. AK 2881; usp. ILJug 209 gdje se ime samo spominje).
SUIOCA (2)	Flanona (2): dvije sestre: <i>Avita Suioca Vesclevesis f.; Volsounae Suiocae Vesclevesis f.</i> (CIL 3, 3038).
<u>TITAMOCA</u> (1) ⁶⁷	Nedinum (1): <i>Titamoc[a ? f.] Voltisa</i> (Kurilić 1993a: 68 i d.).
TITUA (1+1?)	Titua: Asseria (1): <i>Vadica Apli f. Titua</i> (ILJug 207); Titua(??): Varvaria (1?): <i>Titu(a??)</i> (Fadić 1992: 100, nr. 4). ⁶⁸
TITUS (1+1?)	Titus: Asseria (1) <i>Tito Safinio Septumi f. Rufo</i> (neobjavljen, M. Glavičić, u tisku); ⁶⁹

⁶² Za mjesto nalaza v. ovdje, bilj. 31.

⁶³ Ime se uvrštava u korpus liburnskih imena s obzirom na mjesto nalaza, te na domorodački imenski obrazac i domaće imensko okruženje.

⁶⁴ Ime je poznato samo u genitivnom obliku *Picusi*.

⁶⁵ Inačica Raecus poznata je samo u genitivnom obliku *Raeci*.

⁶⁶ Za imenovanje ove osobe v. ovdje, bilj. 47.

⁶⁷ Ime se ovdje javlja prvi put, no nema sumnje da ga nosi Liburnka, odnosno da pripada domorodačkom imenskom fondu (v. Kurilić 1993a: 73, 76).

⁶⁸ Skup slova na spomeniku TITV VI Suić tumači kao TITUVIUS ili TITUVIA, odnosno kao ime jednog ilirskog gensa (v. ILJug 946, gdje i starija literatura). Fadić (1992: 100, nr. 4) ga interpretira kao "Titu(a??) vi(va??)", što mi se čini prikladnijim rješenjem.

⁶⁹ Moguće je da se ime nalazi u funkciji rimskog prenomena, a ne domorodačkog osobnog imena, iako bi njegovo navođenje u neskrćenom obliku govorilo protiv takve pretpostavke.

	Tita(?): Varvaria (1?): <i>Tit(ae?)</i> (Fadić 1992: 100, br. 4).
<u>Toruca</u> (1) ⁷⁰	Lopsica (1): <i>Iulia C. f. Tertia Toruca</i> (CIL 3, 3015).
<u>TRESINA</u> (1) ⁷¹	Nedinum (1): <i>Voltisa Tresina</i> [? f.] (Kurilić 1993a: 68 i d.).
Turus (9+3?)	Turus: Crexi ins. (1): <i>Q. Nigidius Turi f.</i> (CIL 3, 10132 = 3151), Curicta ins. (Baška) (2): [— <i>Volson??</i>]is f. <i>Turo</i> ; [— <i>T</i>]uri f. (CIL 3, 13296), Curicum (2): <i>Turus Patalius Granp. Opia(vi) f.</i> (CIL 3, 13295), <i>Turus Livius Hospotis f.</i> (Starac 2000: 22), Aenona (1): <i>Aet. Rosci. Turi filia</i> (CIL 3, 14322.5), Asseria (2): <i>Iuliae Turi f. Tertul[lae]</i> (Fadić 1990: 253f, br. 5), <i>Clodia Turfi f.] Aeta</i> (neobjavljeno, M. Glavičić, u tisku), Burnum (?) ili Varvaria (?) (1): <i>Turus Longini f.</i> (ILJug 944A); Turus(?): Nedinum (1?): [<i>C. Octavi(i)??</i>] <i>Raeci f(i)lii?</i>]Turfi-?] (neobjavljeno, v. Kurilić 1999: spom. AK 2877), Albona (1?): <i>I(ulius?) Turus(?)</i> (CIL 3, 3058), ⁷² Argyruntum (1?): <i>Turf—</i>] (Abramić – Colnago 1909: Bb. 59, br. 1). ⁷³
VADICUS (3) ⁷⁴	Vadicus/-a: Asseria (3): <i>Vadica Apli f. Titua; Aetoris et Ceuni Vadicis</i> (ILJug 207).
Vadisa(?) ili VADICA(?) ⁷⁵	Asseria (1): <i>Vadisa</i> (CIL 3, 9936).
Venetus (1)	Curicum (1): <i>Venetus Lastimeis Hosp(olis?) f.</i> (CIL 3, 13295).
Vescleves(?) (3) ⁷⁶	Albona (1): <i>Vesclevesi Petronio Triti f.</i> (CIL 3, 3058), Flanona (1): <i>Avita Suioca Vesclevesis f.; Volsounae Suiocae Vesclevesis f.</i> (CIL 3, 3038), ⁷⁷ Apsorus (1): <i>Roesia Vesclevesis f. Septuma</i> (CIL 3, 10138).
VINIOCUS (2)	Viniocus/-a: Crexi ins. (2): <i>M. Vinioco Primigenio; Vinioca Sp. f. Maximilla</i> (CIL 3, 3154).
Volaesa (1)	Corinium (1): <i>Calpurnia Volaesa</i> (CIL 3, 2886).
<u>Volscus</u> (1) ⁷⁸	Nedinum (?) (1): <i>A[e]miliae Volsci f. [Pi]etat[i]</i> (CIL 3, 2876).
<u>Volse</u> s (4) ⁷⁹	Albona (1): <i>Taeliae Volsetis f. Quartae</i> (CIL 3, 3055), Nedinum (1): <i>C.</i>

⁷⁰ Rendić-Miočević (1955[1989]: 714) ime ne uvrštava u liburnski korpus. Alföldy (1969: 313, s.v. Toruca) ga, naprotiv, drži domorodačkim, kako s obzirom na mjesto nalaza tako i na tvorbu, kao i objavljujući natpisa (v. kod Glavičić 1997: 64).

⁷¹ Ime se ovdje javlja prvi put, no nema sumnje da ga nosi Liburnka, odnosno da pripada domorodačkom imenskom fondu (v. Kurilić 1993a: 73 i d.).

⁷² Alföldy 1969: 32, 315, ss.vv. Iulius, Turus.

⁷³ Interpretacija teksta je vrlo dvojben, no moguće je da se i ovdje javlja osobno ime Turus.

⁷⁴ Moguće je da je zabilježena još jedna, ali jako koruptirana potvrda ovog kolektivnog imena; v. sljedeću bilješku.

⁷⁵ D. Rendić-Miočević (1955[1989]: 714), ime drži liburnskim osobnim imenom, no G. Alföldy (1969: 131, s.v. Vadicus) smatra da ga valja čitati kao Vadica i pridružuje ga ostalim potvrdama tog liburnskog kolektivnog imena.

⁷⁶ Ime je za sada poznato samo u dativnom i genitivnom obliku. Rendić-Miočević (1955 [1989]: 715) za nominativni oblik pretpostavlja Vescleves(is?).

⁷⁷ Ime se javlja na jednom te istom natpisu kao očevo ime dviju sestara.

⁷⁸ Ime je za sada poznato samo u genitivnom obliku.

	<i>Titius</i> [?] f.] <i>Volses</i> (Kurilić 1993a: 68 i d.), Curicum (1): <i>Volses Oplinocus Noventi</i> f. (Starac 2000: 22), Pannonia (Kömlöd) (1): <i>Oplus Laepocus Volsetis</i> f. (CIL 3, 3322).
Volso (3+1?) ⁸⁰	Volso: Albona (1): [?]] <i>Jus Hostii[d]uces</i> f. <i>Volso</i> (CIL 3, 3053), Curicta ins. (Baška) (2+1?): [—] <i>Volsoni</i> , [—] <i>V]olsonis</i> f. <i>Fatae</i> , [—] <i>Volson??]is</i> f. <i>Turo</i> (CIL 3, 13296). ⁸¹
Volso(u)nus (4+1?)	Volsounus/-a: Flanona (1): <i>Volsounae Suiocae Vesclevesis</i> f. (CIL 3, 3038), Crexi ins. (Cres) (1): <i>Avitae Nigidia[e] Volsouni</i> f. (CIL 3, 10132 = 3151), Crexi ins. (Beli?) (1): <i>Volsounae Oplicae Pl[a]etoris</i> f. (CIL 3, 3149); (Volsonus?): Aenona (1): [Pe]tillia <i>Volsoni</i> f. <i>Maxima</i> (CIL 3, 14322.10), ⁸² Italia (Misenum) (1?) <i>C. Marcus Volson(i) f. Serg(ia tribu) Maximus</i> (CIL 10, 3361). ⁸³
Volsus (3+3?)	Volsus: Aenona (1): <i>Vetillius N(?) Volsi Potisus</i> (CIL 3, 2985), Nedinum (1): <i>C. Lucilio [Ceuni? ili Opli?/ f. – ili slično] Volso</i> (CIL 3, 13259), Scardona (1): <i>Oppia Tertul(la) Volsi</i> f. (Pedišić 1993: 189); Volsus(?): Flanona (1?): [—] <i>V]olso</i> (CIL 3, 3040), ⁸⁴ Crexi ins. (1): [C.] <i>Aemilius Vol[s(i?)]</i> f. <i>Ocla(tinus?)</i> (CIL 3, 3148), Iader (1): [—] <i>Octavi f. [—] / Volso T f. Octa f. Balbo</i> (Nedved 1992: 162, br. 134). ⁸⁵
<u>Volt[—](?)</u> (1?)	Albona (1?): [—] <i>Jus Q. f. Volt[—](?)</i> (ILJug 2917). ⁸⁶
Voltimes(?) (2+1?) ⁸⁷	(Voltimes?): Albona (2): <i>Sex. Ceionius Voltimesis</i> f. <i>Claud(ia) Loiscus</i> (CIL 3, 10070); <i>L. Granius Voltimes(is) f. Rufus</i> (CIL 3, 10074); (Voltimes?): Iader(?) (1?): [Volt?] {un=im?}esis(?) (Nedved 1992: 162, nr. 134). ⁸⁸
Voltisa (8)	Voltisa: Corinium (1): <i>Oppiae Oepli f. Voltisae</i> (CIL 3, 2891), Asseria (1): <i>Pasinae Q. f. Voltisae</i> (ILJug 207), Corinium(?) (1): <i>Tullia Oepli f. Voltisa</i>

⁷⁹ Ime *Volses* za sada se javlja samo u Liburniji (Škabrnja i Albona), dok se u genitivnom obliku *Voltietis* javlja i u Venetiji, te bi se prema tomu moglo zaključiti da je bilo liburnskoga porijekla (Kurilić 1993a: 73-74).

⁸⁰ Možda se mogu pridružiti još tri potvrde: (1.) iz Mizena (v. ovdje, bilj. 83), (2.) iz Flanone i (3.) iz Jadera (v. ovdje, bilj. 84-85).

⁸¹ Na ovom natpisu ime je potvrđeno u imenovanjima dviju osoba, jednom u funkciji osobnog imena ([—] *Volsoni*) a drugi put u funkciji patronima ([—] *V]olsonis* f. *Fatae*). Moguće je da se javlja još jednom u funkciji patronima još jedne, treće osobe ([—] *Volson??]is* f. *Turo*).

⁸² Rendić-Miočević (1955 [1989]: 715) pretpostavlja da je nominativni oblik imena od patronima mogao biti *Volso*. Budući da *Volso* u genitivu glasi *Volsonis*, radije se odlučujem za u nominativu još nepotvrđeni oblik **Volsonus*, koji bi bio inačica potvrđenog imena *Volsounus/-a*.

⁸³ Nominativni je oblik mogao glasiti *Volso* i *Volsonus*.

⁸⁴ Ime je možda bilo u nominativu, a ne dativu, pa je moglo glasiti i *Volso*.

⁸⁵ V. prethodnu bilješku.

⁸⁶ Ne može se isključiti mogućnost da se ne radi o osobnom imenu u funkciji patronima, već o navodu rimskoga tribus *Voltinia*.

⁸⁷ Ime je za sada poznato samo u genitivnom obliku. Rendić-Miočević (1955 [1989]: 715) za nominativni oblik pretpostavlja *Voltimesis*.

⁸⁸ Moguće je da [—] *unesis* [—], sačuvano jedino u staromu prijepisu Bartolija iz 18. stoljeća (v. Nedved 1992: 162, nr. 134), smijemo tumačiti kao ostatke patronima [Volt?] {un=im?}esis.

(CIL 3, 2900),⁸⁹ **Nedinum** (2): *Titamoc[a ? f.] Voltisa; Voltisa Tresina [? f.]* (Kurilić 1993a: 68), **Nedinum**(?) (1): *Quintia Voltisa* (CIL 3, 2870),⁹⁰

Volltisa: **Asseria** (1) *Volltisa Caminis l.* (ILJug 856);

Voltissa: **Aenona** (1): *Passienae [Volt]issa[e]* (ILJug 910).

Zuprio(?) ili
ZUPRI[CUS(?)] (1)

Aenona (1): *Q. Baebius [-] f. Zupri[us]* (CIL 3, 14322.4).

POPIS 2: Imena koja su mogla pripadati (i) liburnskom imenskom fondu

(Kapitalom su označena kolektivna imena, a minuskulom osobna imena.)

- APLIATA**(?) (1)⁹¹ **Scardona** (1): *[A?]pliata [Lu]cil(l)a* (ILJug 201).
Avita (4)⁹² **Corinium** (1): *Avita* (CIL 3, 2885), **Flanona** (2): *Avita Suioca Vesclevisis f.; Avita [A]quillia L. f.* (CIL 3, 3038), **Crexi ins.** (1): *Avitae Nigidia[e] Volsouni f.* (CIL 3, 10132 = 3151).
Amoditino(?) (1)⁹³ **Iader** (1): *[F]eresiae Amoditini Pinncentis(?) f.* (Nedved 1992: 162, br. 139).
Barcinus (1+1?)⁹⁴ **Barcinus: Burnum** (1): *Andes Barcini* (CIL 3, 2824=13249).
Barcinus(?): **Corinium**(1?): *Q. Ostilius [B?]arcinus* (ILJug 2864).

⁸⁹ Za mjesto nalaza v. ovdje, bilj. 31.

⁹⁰ Nije poznato odakle natpis točno potječe (v. CIL 3, 2870), no najvjerojatnije s nadinskog teritorija (usp. Rendić-Miočević 1955 [1989]: 714; Alföldy 1969: 114, 331, ss.vv. Quintia, Voltisa).

⁹¹ Restitucija imena nije sigurna; Alföldy (1969: 59-60, s.v. [A]pliata?) drži da se ime može čitati [A]pliata, ili eventualno [O]pliata, te da bi obje inače bile domorodačke. Ne smatra vjerojodostojnom restituciju [Am]pliata, koju predlaže objavljivač natpisa (Dujmović 1957: 123), vjerojatno stoga što je, inače svugdje rašireno, ime Ampliatus/a osobno ime (*cognomen*) a ne gentilno/kolektivno ime (v. Mócsy et alii 1983: 17; Kajanto 1965: 349), kako ga nalazimo na tom natpisu.

⁹² Kognomen Avita izuzetno je čest u keltskim područjima, ali je poznat i drugdje. Njegovo pojavljivanje u Liburniji može se svesti na sjevernojadranske utjecaje (Alföldy 1969: 160-161, s.v. Avitus). Ime se u Dalmaciji *de facto* javlja samo na prostoru Liburnije, i moguće je da se doista radi o liburnskom domaćem imenu a ne o dobro poznatom latinskom kognomenu (v. Kajanto 1965: 404) osobito omiljenomu kod Liburna, ili tek sjevernojadranskim utjecajima.

⁹³ Ime je poznato samo u dativnom obliku, i za sada nije potvrđeno nigdje drugdje. B. Nedved (1992: 214, br. 12 = Amoditinus) oblikuje njen kognomen u nominativ fem. Amoditina, no ne nalazi mu analogija. Tomu se može prigovoriti da se dativ Amoditini ne može dobiti od imena I. deklinacije; vjerojatnije je ime pripadalo III. deklinaciji: Amodito, Amoditinis, Amoditini itd., ili od nominativnog oblika Amoditine, odnosno Amoditino. Ne bi baš bilo pravo latinsko ime, ali bi se poklapalo s domaćim ženskim imenima na -o (koja su doduše karakterističnija za delmatski prostor! – usp. Katičić 1976: 180). Upravo je iz tog kuta zanimljiva rasprostranjenost sličnih osobnih imena (Ammodia i Ammodius) na panonskom prostoru (Mócsy et alii 1983: 16).

⁹⁴ Rendić-Miočević (1955[198]: 716) i Katičić (1963: 263–264; 1976: 180) ime uvrštavaju u srednjodalmatinski imenski korpus, i to, u onaj japodski. Alföldy (1969: 162, s.v. Barcinus), naprotiv, smatra da se radi o venetskom imenu, drugim riječima, o domaćem liburnskom imenu (v. ovdje, bilj. 43).

Clytus (1) ⁹⁵	Iader (1): <i>C. Feresius Clytus</i> (Nedved 1992: 159 i d., br. 101).
Daeico(?) (1) ⁹⁶	Asseria (1): <i>Daeico Aure[l]i Fo[rtun]ion[is] (serva?)</i> (<i>ILJug</i> 2836).
DARMOCUS (2+1?) ⁹⁷	Darmocus/-a: Varvaria (2): <i>T. Darmo(cus)</i> (<i>ILJug</i> 815); <i>Darmoca Ceunae l. Secunda</i> (<i>ILJug</i> 828); Darmoc[-] (??): Asseria (1). ⁹⁸
Dasas(?) (1?) ⁹⁹	Clambetae (Cvijina gradina) (1?): [-?] <i>Turrani[us] [Das?]antis f. Ver[us]</i> (<i>ILJug</i> 2858).
Entella (1) ¹⁰⁰	Iader (1): <i>Entellae Ianuari lib.</i> (<i>CIL</i> 3, 2946).
Epicatia (1) ¹⁰¹	Iader (1): <i>Epicati(a)e</i> (<i>ILJug</i> 2842).
FERESIUS (7) ¹⁰²	Feresius/-a: Iader (7): <i>C. Feresius Clytus, Feresiae Valentinae</i> (Nedved

⁹⁵ B. Nedved (1992: 221, br. 51 = Clytus), koja je objavila natpis, ne poznaje takav oblik kognomena, no smatra da ga se može usporediti s imenima Clitus i Cliticus, koja se smatraju epihorskima. Međutim, oblik Clytus potvrđen je na još dva natpisa, jednom u Italiji a drugom u Hispaniji (gdje je također poznat i oblik Clitus), a slični oblici su rasprostranjeni i u Panoniji (Clito, Clitus); v. Mócsy et alii 1983: 82-83. Prema tome, ime se ne može uvrstiti u liburnski antroponimijski korpus, već možda radije panonski ili keltski, s obzirom na njegovu prostornu distribuciju (Hispanija, Panonija).

⁹⁶ Ime se smatra ilirskim (Alföldy 1969: 184, ss.vv. Daeico, Daeco). Inačica Daeco poznata je iz Ridera (Rendić-Miočević 1971 [1989]: 789), te je moguće da su kako sama robinja s ovog natpisa tako i njezino ime pripadali srednjodalmatinskom imenskom području.

⁹⁷ Ime je potvrđeno isključivo na jugoistočnom rubu Liburnije (Varvaria), na graničnom prostoru između Liburna i Delmata (Promona), te na sjeveroistočnom rubu Delmata (Rider) (za distribuciju v. Alföldy 1969: 80, s.v. Darmocus, Rendić-Miočević 1955[1989]: 713; 1971[1989]: 787; Katičić 1963: 267, gdje, čini se, promonsku potvrdu pridružuje onima iz Varvarije). Podjednaki broj potvrda potječe iz Varvarije i Ridera, te je teško utvrditi koje bi mu imensko područje bilo matično: Katičić se odlučuje za liburnsko (nav. mj.), a Rendić-Miočević (nav. mjesta) za delmatsko. Alföldy (1969: 185, s.v. Darmo) jednom ime pogrešno interpretira kao osobno ime, iako su ga već Rendić-Miočević (1955[1989]: 717) i Katičić (1964: 27) ispravno protumačili kao kolektivno ime. Upravo taj slučaj pokraćivanja kolektivnog imena na natpisu iz Varvarije (*ILJug* 815) upozoravao bi s epigrafičkog gledišta na to da je ime možda bilo više udomaćeno na liburnskom nego na delmatskom prostoru.

⁹⁸ Interpretacija dijela teksta DDDMOC (*ILJug* 2843) kao ostatka kolektivnog imena *Darmocus/a*, ni u kom slučaju nije sigurna, već samo moguća.

⁹⁹ Patronim je tek fragmentarno sačuvan, te je moguće da je ime oca bilo i neko drugo, a ne baš Dasas. To je ime osobito karakteristično za panonske narode i za Delmatae, odnosno za srednjodalmatinsko imensko područje (Katičić 1963: 268; 1976: 180 i d.).

¹⁰⁰ Ime istraživači jednoglasno proglašavaju domorodačkim, bilo da ga nazivaju ilirskim, venetskim ili liburnskim, povezujući ga s jednom potvrdom imena Entellus iz Poreča (v. kod Nedved 1992: 224, br. 63 = Entella i bilj. 1). Međutim, imenski kontekst i porečskog (*CIL* 5, 396) i zadarskog imena nisu indikativni za poblize određivanje imenskog područja kojemu je ono moglo pripadati.

¹⁰¹ Ime Rendić-Miočević (1955[1989]: 713) smatra liburnskim, a Alföldy (1969: 194, s.v. Epicatia) ilirskim i povezuje s imenom Epicadus, dobro poznatim na jugoistoku Ilirika (v. Katičić 1976: 179 i d.), pa je ime vjerojatno strano na liburnskom području.

¹⁰² Ime Feresius nije potvrđeno nigdje drugdje osim u Dalmaciji (Mócsy et alii 1983: 125; Alföldy 1969: 85, s.v. Feresius), gdje dominira upravo u Jaderu (7 osoba; po dvije osobe potvrđene su

	1992: 159 i d., br. 101), [<i>F</i>]eresiae Amoditini Pimcentis(?) f., [<i>F</i>]eresia [—] Pin(ncentis?) lib(erta) (Nedved 1992: 162, nr. 139), <i>Feresia (mulieris) l. Nebris</i> (CIL 3, 9989), <i>Q. Feresio Q. l. Spiculo, Feresiae Q. f. Tertullae</i> (CIL 3, 2923).
Fesius(?) ili Festus(?) (1) ¹⁰³	Albona (1): <i>C. Vibius Fes[ius] (?)</i> (ILJug 2911).
FIDICLANIUS (1) ¹⁰⁴	Pannonia (Bijelo Brdo kod Dalja) (1): <i>L. Fidiclanius L. f. Fresianus domo lader</i> (CIL 3, 15139).
FONTEIUS (3) ¹⁰⁵	Crexi ins. (2): <i>L. Fonteius Q. f. Rufus</i> (CIL 3, 3148), <i>Q. Fonteius Raeci f.</i> (CIL 3, 3149), Curicta ins. (?) (1): <i>L. Fonteio Eutychet(i)</i> (Fadić 1989: 56, nr. 2).
Fresianus (1) ¹⁰⁶	Pannonia (Bijelo Brdo kod Dalja) (1): <i>L. Fidiclanius L. f. Fresianus domo lader</i> (CIL 3, 15139).
Graesimus(?) (1) ¹⁰⁷	Flanona : [—] <i>Graesimo</i> (CIL 3, 3040).

još u Naroni i Saloni, usp. Alföldy, nav. mj.). Rendić-Miočević (1955[1989]: 713) drži ga sigurno liburnskim imenom. Neki od zadarskih nositelja bili su domoroci (*[F]eresiae Amoditini Pimcentis(?) f.*), ali je njezina etnička pripadnost još uvijek neodrediva. Imena koja počinju s F- karakteristična su za sjevernojadransko imensko područje, osobito za venetski i histarski prostor; predrimsku imensku osnovu mogla bi imati imena Feresius, Fresia, Fresianus i Frisius, koja su potvrđena na natpisima Dalmacije (Untermann 1961: 188 i d.). Budući da je Feresius osobito često u Liburniji, možda bi ipak moglo pripadati liburnskom domorodačkom imenskom korpusu (v. Kurilić 1993: 94), jednako kao i njegova imenska skupina. Usp. i ime Queresius (v. ovdje, bilj. 129).

¹⁰³ Ime možda radije treba čitati *Fes[tus] (?)*? Onaj dio teksta, gdje je ono bilo isklesano, oštećen je, te nije isključeno da je ime doista glasilo Florus, kako se pretpostavlja pri objavi u *ILJug* 2911 (no ovaj Florus ne bi nikako mogao biti ista osoba kao onaj imenovan na natpisu *ILJug* 2909, kako misle u *ILJug*-u, budući da natpisi nisu istovremeni – dijeli ih 100-200 godina!, usp. Kurilić 1999: spom. AK 2760). S druge strane, ne vidim čemu (niti kako!) pretvarati tekst FESI (za koji sami priređivači *ILJug*-a kažu da se jasno čita na fotografiji ovog natpisa) u ime Florus, kad je jednostavnije u njemu vidjeti početak jednog od dobro poznatih latinskih imena Festus, Festivus, kojemu je jače oštećeno slovo T. Ako ga ipak treba čitati Fesius, ono bi moglo biti srodno imenskoj skupini Feresius/Fresius, koja je izuzetno dobro potvrđena u Liburniji, i možda bi moglo pripadati domorodačkom imenskom korpusu.

¹⁰⁴ Nomen Fidiclanius poznat je s jednom potvrdom u Italiji, a kao Fiduclanius i u Africi (Alföldy 1969: 85, s.v. Fidiclanius; Mócsy et alii 1983: 126). Prema Alföldyju (nav. mj.), ovaj Jadertin Fidiclanius ipak bi bio Italik, no s obzirom na osobno ime Fresianus (v. ovdje, bilj. 106), možda je ipak bio domorodačkog porijekla.

¹⁰⁵ Nomen Fonteius je rasprostranjen po Italiji i Zapadu, no u Liburniji ga nose domaći ljudi (Alföldy 1969: 85, s.v. Fonteius, Mócsy et alii 1983: 128). Za sada je nepotvrđen u Histriji i Venetiji, gdje su inače imena na F- predrimskog porijekla, što bi možda ipak radije govorilo u prilog zaključka da je i ovdje ime latinsko.

¹⁰⁶ Ime Fresianus nije nigdje drugdje potvrđeno, no moglo bi ga se usporediti s gentilicijem Fresius ili Feresius (Alföldy 1969: 207, s.v. Fresianus), te bi možda ipak moglo biti domaćeg liburnskog porijekla (v. ovdje, bilj. 102).

¹⁰⁷ Alföldy (1969) ime nema u katalogu kognomina, a naravno niti nomina. Nema ga niti u Mócsy et alii 1983. Prvo što pada na um jest da bi se radilo o jednom, do sada nepotvrđenom, domaćem kognomenu, ali je također moguće da se radi o kognomenu Graesianus (jedanput potvrđeno u Numidiji), tj. Gresianus (jedan oslobođenik u Hispaniji Tarraconensis), usp. i cgn. Grassianus (jedna potvrda u *CIL* 9); usp. Kajanto 1965: 147.

HOSTUCIUS (2+1?) ¹⁰⁸	Hostucius/-a: Iader (2+1?): <i>Hostucia Ae[—]; Hostuciae [—], [-Hostucius?] T. f. Severus (CIL 3, 10003).</i>
(H)OSTILIUS (3) ¹⁰⁹	Hostilius/-a: Apsorus (2): <i>C. Hostilio L. f. Cla. Celeri (CIL 3, 3140), Hostilia [—/—P]ostuma (ILJug 2957);</i> Ostilius: Corinium (1): <i>Q. Ostilius [B?]arcinus (ILJug 2864).</i>
HOVIS(?) ili Hovis(?) (1) ¹¹⁰	Aenona (1): <i>Hovis (CIL 3, 14322.9).</i>
Iadestinus (3) ¹¹¹	Albona (1): Iadestin(o) (<i>ILJug 2912</i>), Iader (1): <i>A. Mecius Iadestinus (Nedved 1992: 160 i d., br. 106), Germania Sup. (Mogontiacum) (1): L. Appuleius L. f. Sergia (tribu) Iadestinus Iader (domo) (CIL 13, 6827).</i>
Iaetus (1) ¹¹²	Corinium (1): <i>Iuliae Iaeti f. Secundae (CIL 3, 2896).</i>

¹⁰⁸ Sve tri potvrde imena potječu sa samo jednog zadarskog natpisa (CIL 3, 10003). Dvije su sigurne (*Hostucia Ae[—]; Hostuciae [—]*) a kod treće ime se rekonstruira iz imenovanja tih dviju žena (*[-Hostucius?] T. f. Severus*). Nema ga kod Rendić-Miočević 1955[1989]. Prema Alföldyju (1969: 90, s.v. Hostucius) ovo bi bile jedine potvrde nomena Hostucius. On smatra da je ime zacijelo venetsko, uspoređujući ga s imenom Hostilius. No, s obzirom na Alföldyjev neadekvatnu uporabu izraza "venetski" (v. gore, bilj. 43), te na nepostojanje čvrstih argumenata u prilog liburnskog porijekla, za sada je ime bolje smatrati dijelom općenitog sjevernojadranskog imenskog blaga.

¹⁰⁹ Alföldy (1969: 90, s.v. Hostilius) smatra da ovo vrlo rasprostranjeno gentilno ime, koje je u sjevernoj Italiji nesumnjivo venetskog porijekla, u Liburniji nosi domorodačko stanovništvo. Među liburnska imena uvrštava ga i Rendić-Miočević (1955 [1989]: 713). Ime nesumnjivo pripada sjevernojadranskoj imenskoj skupini, no dvojbena je pripada li ono domorodačkom liburnskom imenskom korpusu ili su ga na ovo područje donijeli doseljenici iz sjeverne Italije, budući da ono niti jednom nije potvrđeno u imenovanju neke osobe koja nosi neko dobro poznato liburnsko osobno ime ili patronim (v. i ovdje, bilj. 94).

¹¹⁰ Hovis je do sada nepoznato (muško liburnsko?) ime. Nemaju ga niti Alföldy (1969) niti Mócsy et alii (1983) – osim ako se ne radi o loše zabilježenom imenu Horius ili Horio. Horius je nomen poznat samo preko jedne potvrde i to upravo iz Dalmacije (Salona – CIL 3, 2356; usp. Alföldy 1969: 89, s.v. Horia; Mócsy et alii 1983: 146), a Horio je kognomen potvrđen samo jednom u Italiji (v. Mócsy et alii 1983: 146).

¹¹¹ Kognomen je, prema Alföldyju, nastao od imena mjesta Iader. Smatra da je vjerojatno venetsko ime (Alföldy 1969: 219, s.v. Iadestinus), a Rendić-Miočević (1955[198]: 713) uvrštava ga među liburnska. Međutim, ono, poput ostalih sličnih imena (npr. Liburnius, Saloninus) ne mora nužno biti indikator i etničke pripadnosti nositelja (usp. ovdje, bilj. 116). Osobito, s obzirom na latinsku imensku tvorbu, teško da ga se više može smatrati dijelom autohtonog imenskog korpusa, već je to novoskovano latinsko ime.

¹¹² Ime se smatra domorodačkim. Uspoređuje ga se s drugim imenima, poput Iato i Iettus, koja su poznata s područja Delmata (v. Alföldy 1969: 220, s.v. Iaetus, koji i definitivno uspostavlja lekciju imena iaetus a ne laefus, kako se nalazi i kod Rendić-Miočević 1955[1989]: 713). Prema Alföldyju (1969: 221, s.v. Ieta), na području Liburna poznato je još jedno srodno ime: Ieta (*ILJug 822*), no taj se oblik s velikom sigurnošću ispravlja u Aeta (Kurilić 1999: spomenik AK 2637). Nije isključeno da grafiju Iaetus možda smijemo čitati i *Taetus, što bi doduše bilo unikatno, ali epigrafički uvjerljivo i, k tome, lakše za izgovor (Iaetus = Iaitus; *Taetus = *Taitus; N.B. ovo nedokazano *Taetus lako bi moglo biti samo inačica poznatoga imena Titus?). U tom smislu za usporedbu može poslužiti dugo vremena problematična interpretacija grafije AEIAE (*ILJug 869*), za koju je B. Kuntić-Makvić (1996: 167) vrlo razložno i uvjerljivo dokazala da se treba čitati Aetae, zasnivajući svoju argumentaciju dobrim dijelom upravo na klasičnolatinskom izgovoru zabilježenih imena.

LARTIUS (2) ¹¹³	Lartius/-a: Nedinum (1): <i>Sexta Lartia</i> (neobjavljeno, v. Kurilić 1999: spom. AK 2881; usp. i <i>ILJug</i> 209 gdje se ime samo spominje), Nedinum (?) (1): <i>C. Lartio Sabiniano</i> (<i>CIL</i> 3, 2868).
LAEPICUS (1) ¹¹⁴	Iader (1): <i>Q. Laepicus Bassus</i> (<i>CIL</i> 3, 2922).
LAEPOCUS (1) ¹¹⁵	Pannonia (Kömlöd) (1): <i>Oplus Laepocus Volsetis f.</i> (<i>CIL</i> 3, 3322).
Liburnus(?) (1+1?) ¹¹⁶	Varvaria (1): [—] <i>C(audia tribu) Liburno</i> (<i>ILJug</i> 825), Albona (1?): [—] <i>Titi. Libur.</i> (<i>ILJug</i> 2921). ¹¹⁷
Lurnio(?) (1) ¹¹⁸	Sidrona (?) (Zelengrad kod Obrovca) (1): <i>Lurnio Cal(purnia?)</i> (<i>ILJug</i> 2849).
NANTANIUS(??) (1) ¹¹⁹	Burnum (?) ili Varvaria (?): <i>cognation(e) Nantania</i> (<i>ILJug</i> 944A).

¹¹³ Nomen Lartius je rasprostranjen u Italiji, a rjeđe i na Zapadu; u Dalmaciji ga nose italske obitelji (Alföldy 1969: 92, 296–297, s.v. Lartius). U sprezi s osobnim imenom Sexta, kako se javlja u jednom slučaju, moglo bi upućivati na to da ga nosi i domorodačko stanovništvo Liburnije. S druge strane, nadinski *officialis* (C. Lartius Sabinianus) mogao bi potjecati od doseljeničkih, italjskih Lartija.

¹¹⁴ Ime Laepicus potvrđeno je samo u Dalmaciji, jednom u Zadru a jednom u Saloni (usp. O.P.E.L. III: 16) i smatra se venetskim, ili, točnije, sjevernojadranskim (Untermann 1961: 76 i d.; Alföldy 1969: 92, s.v. Laepicus). Rendić-Miočević (1955[1989]: 713) smatra ga liburnskim imenom. Na osnovi tribusa Sergia, zadarski Laepicus trebao bi se smatrati građaninom Zadra, i to najvjerojatnije, domaćeg liburnskog porijekla, a ne došljakom iz Histrije (kako misle Alföldy nav. mj. i Wilkes 1969: 314), gdje taj tribus nije potvrđen; usp. Kurilić 1993a: 73 i d.

¹¹⁵ Ime Laepocus potvrđeno je isključivo u Histriji (oko Buzeta). Ipak, ne smije se izgubiti iz vida i Q. Laepicus Bassus sa slavluka Melije Anijane iz Zadra, koji bi se na osnovi tribusa Sergia možda ipak mogao smatrati građaninom Zadra, a ne došljakom iz Histrije, gdje taj tribus nije potvrđen (Kurilić 1993a: 73–74).

¹¹⁶ Iako se u *ILJug* 825 Liburnus tretira kao kognomen, Alföldy (1969) ga nema u svom Katalogu kognomina (možda jer ga više nije mogao uvrstiti s obzirom na to da je objavljen 1968. god.), ali je uvršten u Mócsy et alii 1983: 164 kao jedini im takav poznati kognomen u Carstvu; ali, za imena Liburnus i Liburnius v. Suić 1968: 101, koji ističe da nomen Liburnius ne označava liburnski etnik, dok kognomen, međutim, ponekad može označavati i liburnsko porijeklo. Manje-više slažem se s time da je Liburnus mogao biti kognomen, iako je katkad – čini se – mogao biti i oznaka za *natio*.

¹¹⁷ Na manjem ulomku ovog nadgrobnog natpisa sačuvano je tek [—] TITI LIBVR; nešto mi se vjerojatnijom čini mogućnost čitanja *Titius Liburnus* nego *Titus Liburnius*.

¹¹⁸ Razni istraživači smatraju da je Lurnio vjerojatno bilo ilirsko žensko ime (v. kod Alföldy 1969: 234, s.v. Lurnio; usp. i *ILJug* 2849) – pri čemu izraz "ilirsko" obuhvaća svo domorodačko stanovništvo velikog, nepodijeljenog Ilirika, a ponekad još i šireg prostora. Doduše, ženska imena na -o iznimno su rijetko upotrebljavana na prostoru Liburnije, a i tada je upitno jesu li njihovi nositelji bili Liburni ili stranci (osobito Delmate; usp. Katičić 1976: 180). Međutim, natpis ne dopušta drugačiju interpretaciju: na zavjetnom spomeniku, kakav je ovaj na kojem je ime zabilježeno, normalno je da ime zavjetodavca bude u nominativu, a ne dativu ili nekom drugom padežu.

¹¹⁹ Nantania s ovog zavjetnog natpisa obično se tumači kao "gentilicij" Nantanius, odnosno kolektivno ime krvnosrodničke zajednice, kojoj je pripadao *Turus Longini f.*, a čije je domorodačko ime prevedeno latinskim izrazom "cognatio". Po takvu tumačenju, potpuno imenovanje Turovo bilo bi: **Turus Nantanius Longini f.* Ta je hipoteza još uvijek nedovoljno argumentirana; o tome v. kod Kurilić 1995: 55 i d.; 1999a: 230 i d.

Oc(u)latinus (2+1?) ¹²⁰	Oculatina: Flanona (1): <i>Aquillia L. f. Oculatina</i> (ILJug 2907); Oclatinus: Apsorus (1): <i>Valerio Oclatino</i> (CIL 3, 3138); Oclatinus(?): Crexi ins. (1?): [C.] <i>Aemilius Vol[s(i?)]</i> f. <i>Ocla(tinus?)</i> (CIL 3, 3148).
OP(P)IUS (16) ¹²¹	Op(ius)-a: Apsorus (1): <i>Mendae Opiae</i> (CIL 3, 3144), ¹²² Iader (1): <i>Opia Lucida</i> (CIL 3, 13265), Scardona (1): [— <i>Op(ius?)</i>]s [Aet]oris f.(?) [C]aeumus (ILJug 201); ¹²³ Opp(ius)-a: Curicum (1): <i>Oppiae L. f. Proclae</i> (CIL 3, 3131), Corinium (4): <i>Oppiae Q. f. Opiavae</i> (CIL 3, 2900), <i>Oppia C. f. [A?]equina</i> (CIL 3, 15046.1 = ILJug 2870), <i>Oppiae Oepli f. Voltisae</i> , <i>Oppiae [...]</i> S]ecundae (CIL 3, 2891), Aenona (1): <i>C. Oppi(i) Cleme(nte)</i> (CIL 3, 15050), Asseria (3): <i>C. Oppio C. f. Cla(udia) Clementi Rusticel[ti]</i> (CIL 3, 15036.1); <i>C. Oppiu[—]</i> (ILJug 2832), <i>Oppiae L. f. Paulinae</i> (Fadić 1992: 259 i d., br. 16), Scardona (3): <i>Oppius Cosmus</i> (CIL 3, 2813), <i>Oppia Tertul(la) Volsi f.</i> (Pedišić 1993: 189); <i>Oppi(a)e Marti(a)e</i> (CIL 3, 2813), Moësia Sup. (Viminacium) (1): <i>L. Oppius T. f. Cla(udia tribu) Secundus Varvar[ia (domo)]</i> (CIL 3, 14514).
Oppia (1)	Asseria (1): <i>Baebi[a] T. f. Oppia</i> (CIL 3, 15036.1).
OSTILIUS (v. HOSTILIUS)	
Parea(?) (1) ¹²⁴	Corinium (1): [P?]area (ILJug 2868).

¹²⁰ Ime Oculatinus/Oclatinus smatra se domaćim osobnim imenom u Liburniji (v. ILJug 2907; usp. i Alföldy 1969: 255, s.v.), no Oculatinus pripada latinskom imenskom repertoaru i potvrđeno je u Italiji i drugim zapadnim provincijama (naročito u Hispaniji, gdje su poznate i druge inačice imena; v. Kajanto 1965: 24 i 152; Mócsy et alii 1983: 206; O.P.E.L. III: 109 i 111). Ipak, valja istaknuti da je sinkopirana inačica (Oclatinus) za sada ograničena samo na područje rimske provincije Dalmacije, i to samo na liburnski prostor (Osor [CIL 3, 3138] i otok Cres [CIL 3, 3148]), gdje je jednom sigurno potvrđena kod autohtonog Liburna (otok Cres, CIL 3, 3148). Naprotiv, ime *Colatina* je drugdje nepoznato i moglo bi biti domaće liburnsko ime (v. ovdje, bilj. 48).

¹²¹ Prema Alföldyju (1969: 105, 308, ss.vv. Oppius/Op(ius)), gentilno ime Oppius svugdje je vrlo često, a u sjevernoj Italiji i u Liburniji često se javlja i kod domorodačkog prastanovništva. Rendić-Miočević (1955[1989]: 714) ime uvrštava među liburnska. No, od 17 osoba koje nose ime Op(p)ius za samo sedam se može pretpostaviti da su bile domorodačkoga porijekla, dok se za etničku pripadnost preostalih deset ne može sigurno utvrditi.

¹²² Rendić-Miočević (1955[1989]: 714) ime Opia u ovom imenovanju tumači kao osobno a ne kao gentilicij.

¹²³ Natpis je nekoć bio bolje čitljiv, te se na osnovi toga rekonstruirao nomen Op(ius); v. Kurilić 1999: spomenik AK 2616 (za drugačije tumačenje, v. ILJug 201).

¹²⁴ Na natpisu je sačuvano samo [-]AREA. Od svih kognomena koji završavaju na -areus (Areus, Labareus, Pinareus i Pareus) čini mi se da bi ovdje najprije odgovarao upravo ovaj zadnji. Naime, dok se ostala tri sporadično javljaju u Hispaniji i Britaniji, dotle je Paraeus potvrđen dva puta, i to oba u Dalmaciji (Mócsy et alii 1983: 349 – index inversus). I. Kajanto (1965) uopće ga nema. Međutim, kod Alföldyja (1969: 260, s.v. Pareus, za koji kaže da je samo sporadično potvrđen) zabilježena je samo jedna potvrda (iz Narone, CIL 3, 1800) tako da mislim da je druga potvrda u Mócsy et alii 1983 upravo s tog spomenika. Takva distribucija imena Pareus za sada ne omogućuje donošenje definitivnih zaključaka o njegovoj etničkoj/jezičnoj pripadnosti, osim onoga općega da je, za sada, ograničeno na prostoru rimske provincije Dalmacije.

Patrinia (1) ¹²⁵	Corinium (1): <i>Julia</i> [.] f. <i>Patrinia</i> (CIL 3, 2895).
Pinnens(?) (1) ¹²⁶	Iader (1): [<i>F</i>]eresiae <i>Amoditini Pinncentis</i> (?) f., [<i>F</i>]eresia [—] <i>Pin(ncentis?) lib(erta)</i> (Nedved 1992: 162, br. 139).
PLAETORIUS (3) ¹²⁷	Plaetorius/-a: Asseria (1): <i>T. Plaetorio T. f. Postumino</i> (neobjavljeno, M. Glavičić, u tisku), Varvaria (2): <i>T. Plaetorius Victor; Plaetori(ae) T. f. Maximillae</i> (CIL 3, 9889).
Po(l)la (2) ¹²⁸	Pola: Asseria (1): <i>Rubria Ceuni f. Pola</i> (ILJug 868); Polla: Curicum (1): <i>Raeciae C. f. Pollae</i> (CIL 3, 3129).
QUERESIUS (3) ¹²⁹	Queresius/-a: Varvaria (3): <i>T. Queresio Aet. f., Queresiae T. f. Max(imae), Queresiae T. f. Tertiae</i> (Kurilić 1993: 89 i d.).
RAECIUS (6) ¹³⁰	Raecius/-a: Arba (2): <i>C. Raeci Rufi; C. Raecius Leo</i> (CIL 3, 3116), Curi-

¹²⁵ Ime, koje Rendić-Miočević (1955[1989]: 714) smatra liburnskim, poznato je u ulozi gentilicija (koji, za sada, nije potvrđen na području kako Liburnije tako i cijele provincije Dalmacije), i samo je ovdje poznato u ulozi kognomena; usp. Alföldy 1969: 261, s.v. *Patrinia*.

¹²⁶ Ime je poznato samo u genitivnom obliku. Javlja se na jednom te istom natpisu i zacijelo pripada samo jednoj osobi, jer je zabilježeno u položaju patronima dviju osoba, kćerke i oslobođenice. Takvo ime nije poznato nigdje drugdje. B. Nedved (1992: 242, br. 145 = *Pinnens*) smatra da se ime *Pinnens*, *Pinncentis*, analogno imenima *Pinnes*, *Pinnentis*, može uvrstiti u epihorska imena, vjerojatno misleći na liburnska. Ipak, valja imati na umu da su takva imena uobičajena na delmatskom prostoru a javljaju se i u jugoistočnom dijelu provincije Dalmacije, dok u Liburniji još nisu sigurno dokazana (usp. Katičić 1976: 180).

¹²⁷ Nomen je bio svugdje rasprostranjen (Untermann 1961: K27), a nastao je od kognomena *Plaetor*, koji je inače potvrđen samo na venetskom području; u Dalmaciji ga po svoj prilici nose domaći ljudi (Alföldy 1969: 109, s.v. *Plaetorius/Pletorius*). Za razliku od osobnog imena *Plaetor* koje je u Liburniji potvrđeno u domorodačkom imenskom obrascu i zajedno s drugim liburnskim imenima, ime *Plaetorius* funkcionira samo kao gentilicij i niti jednom nije potvrđeno u sprezi s liburnskim domaćim imenima ili obrascem, te je podjednako moglo biti gentilicij stranog porijekla ili latinizirani oblik još nepotvrđenog domaćeg kolektivnog imena.

¹²⁸ Ime je bilo snažno rasprostranjeno u svoj Italiji a javlja se i drugdje (v. Alföldy 1969: 268, s.v. *Polla/Pola*; *O.P.E.L.* III: 148). Rendić-Miočević (1955[1989]: 714) uvrštava ga među liburnska imena. U Liburniji ga u jednom slučaju nosi jedna nesumnjiva domorotkinja (kći *Liburna Ceuna*) i jedna koja je to možda bila (*Raecia*; usp. ovdje, bilj. 130), no već potpuno romanizirane, pa se te potvrde ne mogu uzeti kao čvrst dokaz pripadnosti i samoga imena domorodačkom imenskom korpusu Liburnije.

¹²⁹ Ime nose tri člana jedne obitelji, zabilježena na jednom te istom spomeniku, otac i njegove dvije kćeri. Sve tri osobe su nesumnjivo Liburni, i to su za sada jedine njegove potvrde (usp. *ILJug* 846). Ime bi se možda moglo usporediti s *Feresius* (koji se drži liburnskim, iako to nije nedvojbeno utvrđeno) (Kurilić 1993a: 92 id.; v. i ovdje, bilj. 102).

¹³⁰ Ime je rasprostranjeno po Italiji i na Zapadu (Alföldy 1969: 114, s.v. *Raecius*; usp. *O.P.E.L.* IV: 22), i veže se uz osobno ime *Raecus*, koje se smatra domorodačkim na cijelom sjeverno-jadranskom imenskom području (v. Untermann 1961: 163, s.v. *rakoi*; Katičić 1976: 179; usp. i Alföldy nav. mj). Rendić-Miočević (1955[1989]: 714) uvrštava ga među liburnska imena. Na natpisu s *Raba* imenovani su senator *Recije Ruf*, možda liburnskog porijekla (v. Wilkes 1969: 332 i d., koji je čvrsto uvjeren u njegovo domorodačko porijeklo) i njegov oslobođenik, *C. Raecius Leo*, o čijem porijeklu ne znamo ništa. No, na prostoru Liburnije, taj gentilicij, unatoč relativnoj brojnosti potvrda, još niti jednom nije potvrđen kod nositelja nedvojbene liburnske pripadnosti, te se njegova atribucija domorodačkom liburnskom imenskom korpusu mora uzimati s velikom mjerom opreza.

	cum (1): <i>Raeciae C. f. Pollae</i> (CIL 3, 3129), Iader (1): <i>Q. Raecio Q. f. Cl(audia) Rufo</i> (CIL 3, 2917=9985), Asseria(?) i Varvaria (1): P. Raecius Libo, ¹³¹ Varvaria (1): <i>Raecia Marcella</i> (Kuntić-Makvić 1982: 151).
ROESIA (1) ¹³²	Apsorus (1): <i>Roesia Vesclevesis f. Septuma</i> (CIL 3, 10138).
ROSCIA (1) ¹³³	Aenona (1): <i>Aet(a) Rosci(a?) Turi filia</i> (CIL 3, 14322.5).
Septumus (1+1?) ¹³⁴	Septumus: Asseria (1): <i>Tito Safinio Septumi f. Rufo; Safinia Septu[mi f.] Secundae</i> (neobjavljeno; M. Glavičić, u tisku); Septumus(?): <i>Iader (1?): [—]ico Septumi f. (?) ILJug 2884(=CIL 3, 2951+ str. 2328.169).¹³⁵</i>
Sextio (1) ¹³⁶	Nedinum (1): <i>C. Tario C. f. Sextioni</i> (CIL 3, 2877).
Suricus (1) ¹³⁷	Nedinum(?) ili Varvaria(?) (1): [—] <i>Surici l.</i> (neobjavljeno, v. Kurilić 1999: spomenik AK 2896).
TARIUS (8) ¹³⁸	Tarius/-a: Nedinum (8): <i>C. Tario C. f. Sextioni; M. Tario C. f. Clementi;</i>

¹³¹ P. Raecius Libo zabilježen je na tri različita spomenika (medašima): dva puta na medašima s aserijatskog(?) teritorija (CIL 3, 9938 i Kuntić-Makvić – Šegvić, 1988, 50) i jednom na medašu s teritorija Varvarije (Kuntić-Makvić – Šegvić, 1988, 51).

¹³² Nomen Roesius još je potvrđen u Italiji (Alföldy 1969: 115, s.v. Roesia) i Britaniji (O.P.E.L. IV: 30); u Apsoru ga nosi romanizirana Liburnka (usp. Alföldy nav. mj.).

¹³³ Nomen Roscius je rasprostranjen u Italiji (osobito u srednjoj Italiji) i na Zapadu (Alföldy 1969: 116, s.v. Roscius; O.P.E.L. IV: 32); u Ninu ga sigurno nosi jedna Liburnka (usp. Alföldy nav. mj.). Za njezino imenovanje, v. ovdje, bilj. 32.

¹³⁴ Kognomen je svugdje poznat, osobito u Italiji i Africi, no poglavito u obliku Septimus; usp. Alföldy 1969: 294, s.v. Septimus. Čini se da kod Liburna dominira forma Septumus. Na natpisu iz Aserije zabilježen je u patronimu brata i sestre. Njihova majka je nesumnjivo Liburnka (*Clodia Turi f. Aeta*; v. ovdje, s.v. Aeta).

¹³⁵ Čitanje, odnosno interpretacija teksta vrlo je problematična. U CIL-u se čita *ICO . SEPTVMI . F . FRATRI*, a u *ILJug*-u *CO SEPTVMIA F . FRATRI*. Prema prvospomenutom čitanju radilo bi se o patronimu Septumi, a po drugospomenutom o ženskom kognomenu Septumia. Spomenik je danas previše oštećen na tom mjestu da bi se osobnom inspekcijom moglo utvrditi koje je od dva ponuđena čitanja pouzdanije.

¹³⁶ Kognomen Sextio sporadično je potvrđen u Italiji i keltskim provincijama, v. Alföldy 1969: 296, s.v. Sextio; O.P.E.L. IV: 79. Nadinskog nositelja ovog imena Rendić-Miočević (1955[1989]) nema, a Alföldy (nav. mj.) ga određuje kao Liburna, s obzirom na to da nosi nomen Tarius; ali, v. ovdje, s.v. Tarius.

¹³⁷ Osobno ime Suricus do sada je poznato samo s dva natpisa iz sjeverne Italije (CIL 5, 4856, Maderno [Regio X]; CIL 5, 5618, Seprio/Sibirium [Regio XI]; usp. O.P.E.L. IV: 101). Moglo bi biti kako italsko tako i domorodačko; ograničenost rasprostiranja na sjevernu Italiju i Liburniju ukazivala bi na njegovu pripadnost sjevernojadranskom imenskom području. Rendić-Miočević (1955 [1989], 714) uvrštava ga u korpus liburnskih domorodačkih osobnih imena.

¹³⁸ Ime je potvrđeno u osam osoba, moguće članova jedne te iste obitelji koji su zabilježeni na dva spomenika. Smatra se domorodačkim liburnskim imenom i veže se uz Plinijev navod *Tariorum antiqua regio* i kastela Tariona (H. n., 3, 141) na pograničnom području Liburna i Delmata (Alföldy 1969: 124–124, s.v. Tarius; usp. i Wilkes 1969: 330 i d.; za ime kastela usp. natpise iz trogirskog zaleđa, AE 1229 i 1230, na kojima je, čini se, bio zabilježen territorium Tariona). Nomen Tarius je nekoliko puta potvrđen u gradu Rimu, prvenstveno kod oslobođenika, lako moguće onih senatora L. Tarija Rufa, konzula 16. pr. Kr., za kojega se također smatra da je bio liburnskog porijekla (v. Wilkes 1969: 330–331).

[L?] *Tario C. f. Rufo*; *L. Tario C. f. Celso* (CIL 3, 2877), *M. Tar[i]us C. f. Triera Tariae*; *Sex. Tario C. f.*; *Tariae C. f. Tertiae*; *Q. Tario C. f.* (CIL 3, 2878).

Tetenus (1) ¹³⁹	Aenona (1): <i>Tetenus</i> (ILJug 912).
Triera(??) (1?) ¹⁴⁰	Nedinum (1?): <i>M. Tar[i]us C. f. Triera Tariae</i> (CIL 3, 2878).
TRITUS (1) ¹⁴¹	Albona (1): <i>Vesclevesi Petronio Triti f.</i> (CIL 3, 3058).
VERONIUS (3) ¹⁴²	Veronius/-a: Varvaria (1): <i>C. Veronius Aetor</i> (ILJug 869), Ostrovica kod

¹³⁹ Ime je potvrđeno samo ovdje (Alföldy 1969: 309, s.v. Tetenus), ali je gentilicij Te(t)tenius sporadično potvrđen u sjevernoj Italiji i Dalmaciji (*O.P.E.L.* IV: 117). Za sada mu nije moguće utvrditi pripadnost nekom imenskom području, i ne može se isključiti mogućnost da je pripadalo domaćem liburnskom imenskom fondu. Rendić-Miočević (1955[1989]: 714) ga smatra sigurnim liburnskim imenom.

¹⁴⁰ Moguće je da element imenovanja Triera doista ima ulogu osobnog imena/kognomena, ali je i dalje kontroverzno koju bi ulogu imao zadnji imenski element (Tariae) i pripada li uopće imenovanju ove osobe ili neke ženske osobe čiji su ostali elementi imenovanja izgubljeni. Alföldy (1969, 313, s.v. Triera) ime drži kognomenom, i za njega kaže da je potvrđen samo ovdje, a moglo bi se povezati s liburnskim mornarima u rimskoj floti, dok Wilkes (1969: bilj. 1 na str. 331) drži da se radi o navodu imena mjesta Taria (v. ovdje, prethodnu bilješku).

¹⁴¹ Ime Tritus tumačilo se kao ilirsko (Alföldy 1969: 313–314, s.v. Tritus; usp. Kajanto 1965: 356–357, koji misli da je u nekim slučajevima ipak moglo biti i latinsko), odnosno, univerzalno ilirsko ime (Rendić-Miočević 1971[1989]: 793), ali takva je odrednica danas neodrživa, jer se je pokazalo da onaj prostor koji se nekad smatrao ilirskim treba razdvojiti na više međusobno različitih imenskih područja, kao što su sjevernojadransko, srednjodalmatinsko i jugoistočnodalmatinsko, od kojih bi se tek to posljednje doista moglo i smatrati ilirskim (Katičić 1964; usp. 1976: 178 i d.). Ime je često potvrđeno u svoj Dalmaciji i to u više imenskih područja (Katičić 1963: 282; 1964: 32); osobito je snažno rasprostranjeno kod domaćeg stanovništva na području Delmata i njihovih susjeda (Alföldy nav. mj.), a posebice u delmatskom Rideru (Rendić-Miočević 1971 [1989]: 790). Osim toga, kognomen Tritus poznat je i u Italiji i keltskim provincijama (Alföldy nav. mj.), a u obliku Τριτος i na grčkom sjeverozapadu (23 potvrde, v. *LGPN* III.A [prema internet stranici: http://www.lgpn.ox.ac.uk/v3anames/v3amt_u.html]). H. Solin (1971: 74 i d., 108) i D. Rendić-Miočević (1971a: 811) smatraju da je ime moglo biti i grčko. U Liburniji je ovo jedina njegova potvrda kod osobe koja bi, sudeći po osobnom imenu *Vesclevesi*, mogla biti domaćeg liburnskog porijekla; druge dvije potvrde s područja Liburnije (obje poznate preko patronima) valja pripisati domorodačkom, ali neliburnskom elementu: Dabalus Triti najvjerojatnije je panonskog porijekla (Apsorus, *ILJug* 2956; za etničku pripadnost, v. Kurilić 1999: 181–182 i spomenik AK 1988), dok je Vendo Verica Triti f. najvjerojatnije delmatskog porijekla (Burnum, *ILJug* 206; za etničku pripadnost, v. Kurilić 1999: 84 i spomenik AK 1988). Ipak, Rendić-Miočević (1955 [1989]: 714) u korpus liburnskih imena uvrštava sve tri potvrde s liburnskoga prostora.

¹⁴² Nomen je čest u sjevernoj Italiji, a drugdje se vrlo rijetko javlja; na spomeniku iz Bribira prisutan je u imenovanju liburnskog domorodca (Alföldy 1969: 135, s.v. Veronius). Od 17 poznatih mi potvrda tog imena u sjevernoj Italiji (usp. *O.P.E.L.* IV: 159) niti jedna se ne nalazi u imenskom okružju koje bi se vezalo uz sjevernojadransko imensko područje; naprotiv, većina nositelja ovog nomena kao osobno ime nosi neki grčki kognomen ili pripadaju oslobođeničkom sloju; također, i drugih dvoje liburnskih Veronija, najvjerojatnije su pripadali oslobođeničkom sloju (v. ovdje, sljedeću bilj.). Samo ime Veronius, pak, nije dovoljno indikativno da bi ga se zbog samo jednog slučaja pojavljivanja uz liburnsko domorodačko ime uvrstilo u liburnski imenski fond; s druge strane, postoje određene indicije da bi se kod njega možda moglo raditi o latiniziranom obliku domorodačkoga imena: kolektivno ime Veronica poznato je iz imenovanja jedne Histarke imeno-

	Bribira (2): <i>Veronia Prochne, Veronio Sementivo</i> (CIL 3, 9889a). ¹⁴³
VETURIA (2) ¹⁴⁴	Aenona (1): <i>Veturiae Ceuni f. Paullae</i> (ILJug 214), Varvaria (1): <i>Veturiae Ae{i}(t)ae</i> (ILJug 869).
Veturia (1)	Corinium (1): <i>Iuliae Veturiae</i> (CIL 3, 9975).
Virno (1) ¹⁴⁵	Corinium (1): <i>Iuliae Virnoni</i> (CIL 3, 2897).
VOLUMNIUS (2) ¹⁴⁶	Volumnius/-a: Albona (2): <i>L. Volumnius Pudens</i> (CIL 3, 3046); [<i>Voljumniae L. f. [P]roculae</i> (CIL 3, 3063).
VOLUSIUS (3) ¹⁴⁷	Aenona (1): <i>Volusiae L. f. Tertiae</i> (CIL 3, 14322.16 + str. 2328.170), Varvaria (2): <i>C. Volusius Max(imus); Volusiae M. f. Aet(ae?)</i> (ILJug 846)

vane domorodačkim imenskim obrascem (*Veronica Voltimesis*, CIL 5, 461), a to bi ime, u latiniziranom obliku (promijenivši domaći patronimisi sufixs -icus u latinizirani oblik -ius) glasilo upravo *Veronia*; osim toga, Untermann (1961: 69) zamjećuje da bi u Istriji i Liburniji sufixs -ius mogao biti lokalna predrimska odlika onih imena kojima korijenski dio završava na -ar ili -ōn (s izuzetkom upravo imena *Veronica*). Korijen imena potvrđen je i kolektivnom imenu *Verica* s nat-pisa iz Burnuma, koje najvjerojatnije pripada riditskom imenskom korpusu (v. ovdje, bilj. 1 i 27).

¹⁴³ Na ovome je natpisu zabilježeno dvoje Veronija, majka i sin. I. Fadić (1990: 239, 241) drži da su domaćeg porijekla; međutim, njihovo se porijeklo ne može ustanoviti. Naime, majka nosi kognomen grčkog porijekla, a takvi kognomeni karakteristični su za robovsko i oslobođeničko pučanstvo neovisno o njegovu etničkom porijeklu (Solin 1971: 121 i d., nar. 152, 157), a sin, k tome, ima njezin nomen (kao da je *illegitimus*), što bi dodatno osnaživalo tezu da pripadaju oslobođeničkom sloju (Kurilić 1999: spomenik AK 1330).

¹⁴⁴ Ime je posvuda rasprostranjeno kad je u funkciji gentilicija, a osobito u Italiji, dok se tek sporadično javlja kao kognomen; u Liburniji bi ga nosili domaći ljudi, a drugdje zacijelo Italici (Alföldy 1969: 136, 326, s.v. *Veturius*). U korpus liburnskih kolektivnih imena uvrštava ga i D. Rendić-Miočević (1955[1989]: 715). Međutim, ime nose dvije vrlo romanizirane Liburnke, i ono je vjerojatno i kod njih latinski nomen a ne domorodačko kolektivno ime. U slučaju imenovanja žene iz Karina, također rimske građanke, zacijelo se radi o već sasvim latinskom kognomenu, osobito uzevši u obzir da se natpis datira u kasni Principat (sredina 2. st. – kraj 3. st. po Kr.; v. Alföldy nav. mj.), odnosno u vrijeme ne samo odmakle nego i završene romanizacije, kada se na natpisima u Liburniji više ne nalaze domorodačka imena (Kurilić 1999: 43, 55 i d.).

¹⁴⁵ Ime se javlja samo ovdje (Alföldy 1969: 329, s.v. *Virno*; *O.P.E.L.* IV: 175). Rendić-Miočević (1955[1989]: 716) ime smatra liburnskim, a drugi ga istraživači tek općenito definiraju kao ilirsko (v. kod Alföldy nav. mj.), no možda bi i njega, poput *Vendo*, valjalo atribuirati delmatskom, ili širem, srednjodalmatinskom imenskom području, kao i ostala ženska imena na -o (usp. Katičić 1976: 180).

¹⁴⁶ Nomen je rasprostranjen u Italiji i na Zapadu; u Liburniji ga možda nose i domaći ljudi (usp. korjen *Vol-*) (Alföldy 1969: 139, s.v. *Volumnius*). U osnovi je to latinski gentilicij etruščanskog porijekla, ali vrlo čest i na sjevernojadranskom imenskom području (osobito u Venetiji i Istriji), gdje je možda bio biran zbog srodnosti s domaćim imenima osnove *Volt-* (Untermann 1961: 133, K33), jednako kao i u Liburniji.

¹⁴⁷ Gentilicij *Volusius* čest je na području sjeverne Italije, no, unatoč sličnosti s domaćim imenima osnove *Volt-*, ondje se češće javlja na području tipičnom za galska imenovanja milanskog područja; čini se da je to jedno od prvih gentilicija prihvaćenih od domaćeg stanovništva sjeverne Italije (Untermann 1961: 133 i d., K33). Ime je možda i u Liburniji moglo biti birano za gentilicij zbog sličnosti s domaćim imenima osnove *Vols-/Volt-*.

LITERATURA

- Abramić, Michael – Colnago, Anton 1909. Untersuchungen in Norddalmatien, *Jahreshefte des Österreichischen archäologischen Institutes in Wien*, Wien, 12, Bb. 13–112.
- Alföldy, Geza 1969. *Die Personennamen in der römischen Provinz Dalmatien*, Heidelberg.
- Alföldy, Geza 1978. Ein 'nordadriatischer' Gentilname und seine Beziehungen, *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik*, 30, Bonn, 123–136.
- Čače, Slobodan 1985. *Liburnija u razdoblju od 4. do 1. stoljeća prije nove ere*, doktorska disertacija (rukopis), Zadar.
- Dujmović, Frano 1957. Nekoliko novih rimskih natpisa iz okolice Šibenika, *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku*, 56–59/2, Split, 1954–1957 (1957), 123–126.
- Fadić, Ivo 1989. Krčka skupina liburnskih nadgrobnih spomenika tzv. liburnskih cipusa – prilog klasifikaciji, *Izdanja Hrvatskog arheološkog društva*, sv. 13, "Arheološka istraživanja na otocima Krku, Rabu i Pagu i u Hrvatskom primorju". Znanstveni skup – Krk, 24–27. IX. 1985. Zagreb, 51–59.
- Fadić, Ivo 1990. Aserijatska skupina liburnskih nadgrobnih spomenika tzv. liburnskih cipusa, *Diadora*, 12, Zadar, 209–229.
- Fadić, Ivo 1992. Liburnski nadgrobnici (Liburnski cipusi) osobitih svojstva, *Diadora*, 14, Zadar, 83–108.
- Glavičić, Miroslav 1997. Civitas – municipium Lopsica, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru (razdio povijesnih znanosti)*, 35(22), Zadar, 1995/96 (1997), 45–70.
- Kajanto, Iiro 1965. *The Latin Cognomina*, Helsinki (Commentationes Humanarum Litterarum Societatis Scientiarum Fennicae, XXXVI. 2, Helsinki – Helsingfors).
- Kajava, Mika 1994. *Roman Female Praenomina. Studies in the Nomenclature of Roman Women*, Roma (Acta Instituti Romani Finlandiae, vol. 14).
- Katičić, Radoslav 1963. Das mitteldalmatisches Namengebiet, *Živa antika*, XII/2, Skopje, 255–292.
- Katičić, Radoslav 1964. Namengebiete im römischen Dalmatien, *Die Sprache*, 10, Wiesbaden, 23–33.
- Katičić, Radoslav 1976. *Ancient Languages of the Balkans*, The Hague – Paris: Mouton.
- Križman, Mate 1991. *Rimska imena u Istri*, Zagreb: Latina et Graeca.
- Kuntić-Makvić, Bruna 1982. Žrtvenik iz Varvarije posvećen božici Izidi, *Arheološki radovi i rasprave*, 8–9, Zagreb, 151–157.

- Kuntić-Makvić, Bruna 1996. Aeta, Aetor, Aetria. *Nugae epigraphicae* 1., *Arheološki radovi i rasprave*, 12, 1995 (1996), Zagreb, 163–170.
- Kuntić-Makvić, Bruna 1998. Ceun – uz jedan grčki natpis s Bribirke Glavice, *Izdavanja Hrvatskog arheološkog društva*, sv. 19, "Područje Šibenske županije od pretpovijesti do srednjega vijeka", Znanstveni skup – Šibenik, 18.–20. listopada. 1995., Zagreb, 1998, 243–249.
- Kuntić-Makvić, Bruna – Šegvić, Marina 1988. O razgraničenju između Aserije i Alverije, *Arheološki radovi i rasprave*, 11, Zagreb, 49–62.
- Kurilić, Anamarija 1993. Nadgrobni spomenik obitelji Queresii iz Varvarije, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru (razdio povijesnih znanosti)*, 31(18), 1991–92 (1993), Zadar, 89–96.
- Kurilić, Anamarija 1993a. Nova monumentalna portretna stela iz rimske Liburnije, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru (razdio povijesnih znanosti)*, 32(19), 1992/93 (1993), Zadar, 61–78.
- Kurilić, Anamarija 1995. Obitelj u ranorimskoj Liburniji, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru (razdio povijesnih znanosti)*, 34(21), Zadar, 1994/95 (1995), 47–83.
- Kurilić, Anamarija 1999. *Pučanstvo Liburnije od 1. do 3. st. po Kristu: antroponimija, društvena struktura, etničke promjene, gospodarske uloge*, doktorska disertacija (rukopis), Zadar.
- Kurilić, Anamarija 1999a. Family Structure and Relationship in Early-Roman Liburnia: Liburnian "Upper Class" Families, *Atti dell'XI Congresso Internazionale di Epigrafia Greca e Latina*, Roma: Edizioni Quasar, 229–237.
- Margetić, Lujo 1987. O natpisu o gradnji krčkih gradskih bedema sredinom 1. st. pr. n. e., *Arheološki radovi i rasprave*, 10, Zagreb, 171–183.
- Medini, Julijan 1969. Epigrafički podaci o munificijencijama i ostalim javnim gradnjama antičke Liburnije, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru (razdio povijesnih znanosti)*, 6(3), Zadar, 45–74.
- Mócsy et alii, 1983. – Mócsy, Andreas – Feldmann, Reinhardus – Marton, Elisabetha – Szilágy, Maria, *Nomenclator provinciarum Europae Latinarum et Galliae Cisalpinae cum indice inverso*, Budapest (Dissertationes Pannonicae, 3. ser., sv. 1).
- Nedved, Branka 1992. Stanovništvo Zadra od 1. do 3. stoljeća (I. dio), *Diadora*, 14, Zadar, 109–263.
- Pedišić, Ivo 1993. O Jupiterovu kultu u Skardoni, *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku*, 86, Split, 183–200.
- Rendić-Miočević, Duje 1955[1989]. Onomastičke studije s teritorija Liburna. Prilozi ilirskoj onomastici, *Iliri i antički svijet*, Split, 1989, 711–728 (prvi put objavljeno u *Zbornik Instituta za historijske nauke u Zadru*, 1, Zadar, 1955.).
- Rendić-Miočević, Duje 1971[1989]. Ilirske onomastičke studije. III. Onomasticon Reditinum, *Iliri i antički svijet*, Split, 1989, 785–800 (prvi put objavljeno u

Živa antika, XXI/1, Skopje, 1971.).

- Rendić-Miočević, Duje 1971[1989]. Ilirske onomastičke studije. IV. Numizmatika kao izvor ilirskoj antroponimiji, *Iliri i antički svijet*, Split, 1989, 801–815 (prvi put objavljeno u *Živa antika*, XXI/2, Skopje, 1971.).
- Rendić-Miočević, Duje 1989. *Iliri i antički svijet*, Split: Književni krug.
- Salomies, Olli 1987. *Die römischen Vornamen. Studien zur römischen Namengebung*, Helsinki (Commentationes Humanarum Litterarum Societatis Scientiarum Fennicae, 82).
- Schulze, Wilhelm 1966. *Zur Geschichte Lateinischer Eigennamen*, Berlin – Zürich – Dublin (drugo nepromijenjeno izdanje; 1. izdanje objavljeno u: *Abhandlungen der Königl. Gessellschaft der Wissenschaften zu Göttingen, phil.-hist. Klasse*, N. F., V., br. 5, Göttingen, 1904. godine a ne kako je na samom pretisku pogrešno otisnuto, 1964. godine).
- Solin, Heikki 1971. *Beiträge zur Kenntnis der griechischen Personennamen in Rom. I.*, Helsinki (Commentationes Humanarum Litterarum Societatis Scientiarum Fennicae, 48).
- Suić, Mate 1968. Liburnus (-a), Liburnius (-ia) u rimskoj onomastici, *Diadora*, 4, Zadar, 93–118.
- Untermann, Jürgen 1961. *Die Venetische Personennamen*, Wiesbaden.
- Untermann, Jürgen 1970. Venetisches in Dalmatien, *Godišnjak Centra za balkanološka ispitivanja*, VII(5), Sarajevo, 5–21.
- Wilkes, John J. 1969. *Dalmatia*, London: Routledge & Kegan Paul.

POPIS KRATICA:

- AE* — *Anneé épigraphique*, Paris: Presses univertaires.
- CIL* — *Corpus Inscriptionum Latinarum*, Berlin: Accademia litterarum regia Borussia.
- ILJug* — Anna et Jaro Šašel, *Inscriptiones latinae quae in Iugoslavia inter annos MCMXL et MCMLX repertae et editae sunt* (Situla, 5, Ljubljana, 1963); *Inscriptiones latinae quae in Iugoslavia inter annos MCMLX et MCMLXX repertae et editae sunt* (Situla, 19, Ljubljana, 1978); *Inscriptiones latinae quae in Iugoslavia inter annos MCMII et MCMXL repertae et editae sunt* (Situla, 25, Ljubljana, 1986).
- LGPN III.A* — *The Lexicon of Greek Personal Names, III.A: Peloponnese, Western Greece, Sicily, and Magna Graecia*, ed. P. M. Fraser and E. Matthews, Oxford, 1997: Oxford University Press.
- O.P.E.L. III* — *Onomasticon provinciarum Europae latinarum*, vol. III: Labarevs – Pythea, ex materia ab András Mócsy, Reinhardo Feldmann, Elisabetha Marton

et Mária Szilágyi collecta composuit et correxit Barnabás Lörinz, Hrsg. Ortolf Harl, Wien, 2000, Forschungsgesellschaft Wiener Stadtarchäologie.

O.P.E.L. IV — Onomasticon provinciarum Europae latinarum, vol. IV: Qvadratia – Zvres, ex materia ab András Mócsy, Reinhardo Feldmann, Elisabetha Marton et Mária Szilágyi collecta composuit et correxit Barnabás Lörinz, Hrsg. Ortolf Harl, Wien, 2002, Forschungsgesellschaft Wiener Stadtarchäologie.

Liburnian anthroponyms

Summary

The paper re-examines, for the first time in almost half a century, the native Liburnian anthroponymic corpus in its entirety. On the basis of her own studies and of those of the other scholars, the author excludes from the corpus some names earlier considered as Liburnian, and in the same time includes in it some previously unknown names. The corpus is divided in two lists: one including only the names of certain or almost certain Liburnian native origin, and the other those that could have also belonged to other onomastic areas.

Ključne riječi: Liburni, antroponimi, rimsko razdoblje

Key words: Liburni, Anthroponyms, Roman Period